

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: 6208 B Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání – cestovní ruch

Předpoklady komercializace rekatolizace aktivitami cestovního ruchu

Vedoucí bakalářské práce
RNDr. Josef Navrátil Ph.D.

Autor
Lucie Trojanová

2008

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Lucie TROJANOVÁ

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

Název tématu: Předpoklady komercializace rekatolizace aktivitami cestovního ruchu

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zhodnocení možností komercializace rekatolizace aktivitami cestovního ruchu. Posouzení předpokladů a zhodnocení potenciálu rekatolizace pro rozvoj aktivit Dark Tourism. Srovnání postojů obyvatel České republiky ke komercializaci rekatolizace aktivitami cestovního ruchu a k jiným aktivitám Heritage Tourism a Dark Tourism. Zjištění potenciálu ochoty k účasti obyvatel České republiky na těchto aktivitách.

Metodický postup:

1. Logická úvaha
2. Studium literatury
3. Sběr a utřídění sekundárních a primárních dat
4. Statistická analýza - kvantitativní metody
5. Vypracování vlastní bakalářské práce

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Téma a jeho souvislosti. 3. Data a metody. 4. Výsledky. 5. Diskuse. 6. Závěr. 7. Seznam pramenů a použité literatury. 8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 30 - 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- Hesková, M. a kol.: Cestovní ruch. Praha: Fortuna, 2006.
Hsu, C. H. C. a kol.: Image assessment for a destination with limited comparative advantages. Tourism Management č.1, 2004.
Kočí, J.: Čarodějnické procesy. Z dějin inkvizice a čarodějnických procesů v českých zemích v 16. - 18. století. Praha: Horizont, 1973.
Kozel, R. a kol.: Moderní marketingový výzkum. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005.
Poria, Y. a kol.: The core of heritage tourism. Annals of Tourism Research č.1, 2003.
Stone, P. R.: A dark tourism spectrum: Towards a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions. Tourism č.2, 2006.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Josef Navrátil, Ph.D.
Katedra obchodu a cestovního ruchu
Datum zadání bakalářské práce: 7. února 2007
Termín odevzdání bakalářské práce: 20. dubna 2008

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentů 13
370 05 České Budějovice
IČ 600 76 658, DIČ CZ60076658

doc. Ing. Marie Hesková, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 7. února 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Předpoklady komercializace rekatolizace aktivitami cestovního ruchu vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Českých Budějovicích 9. 3. 2008

Lucie Trojanová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce,
RNDr. Josefu Navrátilovi Ph.D., za odborné vedení během mé práce.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Téma a jeho souvislosti.....	2
2.1. Literární přehled.....	2
2.2. Výzkumné otázky, cíle a hypotézy.....	9
2.2.1. Cíle práce.....	9
2.2.2. Dílčí cíle a hypotézy.....	9
3. Data a metody.....	10
3.1. Metodika.....	10
3.2. Databáze potenciálů a produktů.....	11
3.3. Postoje obyvatel.....	12
3.3.1. Dotazníkové šetření.....	12
3.3.2. Dotazovací nástroj.....	13
3.3.3. Zpracování výsledků.....	15
3.3.4. Výsledky marketingového výzkumu.....	17
4. Výsledky.....	24
4.1. Možnost nabídky produktů.....	24
4.1.1. Produkty rekatolizace na území ČR.....	24
4.1.2. Produkty čarodějnických procesů v Olomouckém kraji.....	25
4.2. Postoje obyvatel ČR k rekatolizaci a čarodějnickým procesům.....	27
4.2.1. Emoční složka postojů.....	27
4.2.2. Složka přesvědčení postojů.....	28
4.3. Reálná a potenciální účast na aktivitách rekatolizace a čarodějnických procesů.....	31
4.4. Sociální a ekonomický statut v postojích obyvatel ČR k rekatolizaci a čarodějnickým procesům.....	39
5. Diskuze.....	40
6. Závěr.....	43
7. Seznam pramenů a použité literatury.....	45
8. Summary.....	50
9. Přílohy.....	51
10. Seznamy – tabulky, obrázky.....	63
11. Seznam příloh.....	65

1. Úvod

Dark Tourism patří mezi jeden z nejprogresivnějších trendů v oboru cestovního ruchu, který sice ve světě není žádnou novinkou, ale v ČR představuje zcela netypický typ cestovního ruchu. Návštěva míst spojených se smrtí, utrpením nebo tragédií se v posledních letech stává fenoménem doby, která přitahuje jak návštěvníky tak investory do míst spojených právě se smrtí. Což je způsobeno tím, že doba, kdy smrt a vše kolem ní bylo tabu je dávno překonána (Stone 2005)

Lidé jsou od pradávna fascinováni smrtí (gladiátorské zápasy v Římě) a touha, která je k tomuto neobyčejnému jevu vede s sebou nese nejen touhu po vzdělání, historii, sociálnímu cítění ale i určitou míru vzrušení. Ačkoliv bychom si to uvědomovali, tak v podstatě každý z nás se stává účastníkem *Dark Tourism*, ať už třeba tím, že navštíví nějaký památník, pomník nebo třeba hřbitov.

Okruh turistů, kteří vyhledávají senzace a nechávají se nést módní vlnou temné turistiky, se stále rozšiřuje. Nového trendu se ochotně chopili organizátoři komerční masové turistiky a v seznamu jejich destinací se vedle Azurového pobřeží, Eiffelovy věže nebo Dolomit rychle objevila Hirošima, newyorská dvojčata, Osvětim nebo New Orleans po uragánu Katrina (ak 2007)

Tato bakalářská práce by měla alespoň částečně nastínit problematiku postojů obyvatel ČR k aktivitám *Dark Tourism* hlavně v oblasti rekatolizace a čarodějnických procesů, které se našeho území bezprostředně dotýkaly. Období, které bylo nechvalně známé jako „Doba temna“, období třicetileté války, útlaku nekatolického obyvatelstva a v neposlední řadě období řádění čarodějnických procesů na Šumperku a Jesenicku se zapsalo do historie tučným písmem (turistický průvodce čarodějnickou cyklotrasou). A proto je třeba se poohlédnout zpět do minulosti a připomenout si tyto události, ne snad proto, že bychom se stávali obětí nelidského chování, ale proto, že uctíme památku nevinných obětí a uvědomíme si krutou realitu naší historie.

ČR je místem, který se pyšní velkým množstvím kulturních památek osvětlujících dobu rekatolizace a s ní spojených čarodějnických procesů a potenciálním turistům má v dané aktivitě *Dark Tourism* možnost nabídnout zajímavou podívanou.

2. Téma a jeho souvislosti

2.1. Literární přehled

Cestovní ruch

Cestovní ruch je významný společensko-ekonomický fenomén jak z pohledu jednotlivce, tak i společnosti (Hesková 2006). Můžeme ho specifikovat jako multioborovou a průřezovou činnost, na jejímž rozvoji participuje celá řada odvětví národního hospodářství a oborů lidské činnosti, které svými výkony zabezpečují účast na cestovním ruchu (Pavlík 2003). V současné době můžeme říci, že ve světovém měřítku patří vedle obchodu s ropou a automobilovým průmyslem ke třem největším exportním odvětvím (www.mmr.cz).

Vědeckému bádání cestovního ruchu se začala systematická pozornost věnovat již začátkem minulého století. V nejstarších dostupných pracích z tohoto období se jejich autoři snažili zejména o odlišení cestovního ruchu od širšího pojmu cestování (Freyer 1990). Poté ještě následovalo mnoho námětů na definici cestovního ruchu než došlo k jejímu sjednocení v roce 1991, kdy Světová organizace cestovního ruchu navrhla, že cestovním ruchem se rozumí: Činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí, a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě.

Cestovní ruch je v současnosti předmětem zkoumání několika vědních disciplín, např. Ekonomie, geografie, sociologie, psychologie a pedagogiky (Hesková 2006)

- Ekonomie CR zkoumá ekonomické aspekty CR spojených s produkcí a realizací služeb a zboží
- Geografie CR zkoumá teritoriální aspekty interakcí mezi CR a krajinou s cílem určit zákonitosti jejich vývoje
- Sociologie CR je zkoumání společnosti s důrazem na sociální chování, konání a sociální interakci sociálních skupin jako návštěvníků CR
- Psychologie CR se zabývá studiem psychiky návštěvníků v CR s důrazem na motivaci účasti na CR, spokojenosti s dovolenou, poradenstvím v cestovním ruchu apod. (Gúčík & kol. 2004)

Cestovní ruch je často zkoumán s využitím systémové teorie jako formální vědy o struktuře, vazbách a chování nějakého systému (Kaspar 1995). Systémem se přitom rozumí jednota různých prvků, mezi kterými jsou určité vztahy. Cestovní ruch je otevřený a

dynamický systém, který tvoří dva podsystemy, a to subjekt cestovního ruchu a objekt cestovního ruchu. Subjekt CR nám reprezentuje účastník cestovního ruchu a objektem je všechno, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Objekt CR je tak nositelem nabídky CR (Hesková 2006). S tím souvisí i problematika rychle se rozšiřující globalizace, která cestovní ruch stále silněji propojuje se všemi oblastmi politiky, hospodářství a společnosti. Vznikají nové destinace cestovního ruchu. Tradiční destinace tak čelí stále silnější konkurenci. Výhodu mají ty destinace, které jsou v něčem jedinečné, jejichž konkurenceschopnost je vyšší (Jakubíková 2004).

Heritage Tourism

Heritage Tourism není v české literatuře sice ničím novým, ale pro zkoumání dané problematiky je třeba sáhnout do zahraniční literatury, kde je tomuto tématu věnováno daleko více pozornosti.

Pojem *Heritage Tourism* je možno definovat jako široké pole cestování speciálně založené na nostalgii po minulých dobách a touhou poznat různorodé kulturní krajiny (Zeppel & Hall 1992). Důležitou součástí *Heritage* jsou jeho druhy (Nurick 2000; Bord Fáilte 1994):

- přírodní – zeměpisné a ekologické rozměry,
- umělé – prostředí, archeologické a historické zdroje,
- kulturní – jazyk, literatura, umění, zvyky a folklor.

V současné době se stále více projevuje trend poznávání dědictví našich předků a venkovské turistiky, kterou lidé stále více preferují před pobytovými zájezdy u moře. Konkrétně se tento trend již začíná prosazovat ve Francii, Velké Británii a Irsku (Pompl & Lavery 1997). Výzkumy dokazují, že význam *Heritage Tourism* je důležitý především pro mladé, bohatší turisty, kteří se chtějí obohatit o nové cestovní zkušenosti a dozvědět se něco nového o pamětihodnostech (Lavery 1997).

Heritage Tourism je důležitý z několika důvodů, má pozitivní hospodářský a sociální dopad a pomáhá uchovávat kulturní dědictví, jelikož kultura jako nástroj usnadňuje harmonii a porozumění mezi lidmi a tím napomáhá obnovovat turistiku (Meethan 2003). Dále má hned několik cílů, které musí být uspokojeny v souvislosti s trvale udržitelným rozvojem jako:

- zachování kulturních zdrojů,
- zajištění autentičnosti, kterou návštěvníci vyžadují,
- získání finančních zdrojů pro ochranu dědictví, marketing a propagaci,

- zvýšení cestovního ruchu v regionech.

Nabídka produktů *Heritage Tourism* jde ruku v ruce s průmyslovým odvětvím a investicí, přičemž marketingový prostředníci a kulturní průmyslové odvětví spojené s produkcí filmu, literatury, umění a hudby hraje vlivnou roli v produkci a spotřebě kulturně – dědictvého zboží. Jejich síla tak umožní dostat na výsluní místa a národy spojená s minulostí a je schopna z nich udělat důležité hráče v mezinárodním turistickém průmyslu. (Jamal & Kim 2005).

S příchodem nových technologií umožňujícím globalizaci kultury dědictví, kapitálu a práce dochází k začlenění volného času a kultury do sfér velké produkce (Mowforth & Munt 2003), začínají se tak rozvíjet nové formy turistiky mezi které patří turistika dědictví, ekoturistika nebo turistika tvůrčí. Na druhou stranu ale se zlepšením dopravní technologie a socio-politických faktorů usnadnil masový pohyb obyvatelstva a turistů, čímž dochází k méně udržitelné ochraně národního dědictví (Hollinshead 1998).

V České republice je v současné době 12 památek, které byly zapsány na seznam organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO).

Dark Tourism

Pojem *Dark Tourism* je v českém jazyce pojmem novým, zcela neprobádaným, kdežto v zahraničí je této problematice věnováno nepoměrně větší pozornosti. Obecně *Dark Tourism* znamená návštěvu na místě tragédie nebo historické události související se smrtí, jež dopadá na naše životy (Tarlow 2005).

Úmrtí, pohromy a zvěrstva jsou v turistické formě stále více prostupujícím rysem uvnitř současné turistické krajiny, která stále více poskytuje potenciální duchovní cesty pro turistu, který si přeje být tváří v tvář smrti. Tento pojem však není v podstatě ničím novým, před demokratizací měl tento druh turismu několik prekurzorů, příkladem mohou být gladiátorské hry v římském patronátu, kde lidé byli přímo dychtiví po smrti - římské Koloseum je tím pádem právem považováno za jednu z prvních atrakcí *Dark Tourism* (Stone 2000).

Sesterským termínem *Dark Tourism* je *Thanatourism*, tj. cestování do místa zcela nebo částečně motivovaného touhou po aktuálních nebo symbolických setkáních se smrtí, především násilnou, která může být aktivována osobními-specifickými rysy těch, jejichž úmrtí je ohniskem objektu (Seaton 1996). Seaton (1996) navrhl 5 kategorií *Dark Tourism*:

- cestování do zemí s prováděním trestu smrti,

- cestování do míst jednotlivého nebo hromadného úmrtí osob (koncentrační tábory, místa genocidy),
- cestování po místech internace (hřbitovy, krypty, památníky obětí války),
- cestování k důkazu smrti v nespojených místech (muzea, výstavy),
- cestování po zopakování nebo stimulaci smrti (rekonstrukce bitev).

Motivací turistů na účasti *Dark Tourism* je mnoho, od vzdělávání, zájmu o historii a dědictví, vzpomínku, úcty ke kolektivnímu smyslu přežití tváří v tvář násilným přerušáním kolektivních životních rutin (Rojek & Urry 1997) až po vzrušení z přicházející vzdálenosti se smrtí, požitku z lidského utrpení a škodolibosti (Seaton & Lennon 2004). Motivace účastníků je velice důležitá už z důvodu komercializace dané atraktivity *Dark Tourism*.

Prvním autorem, který se zasloužil o vznik termínu *Dark Tourism* je Rojek a jeho pojem Mžítka: Komerční vývoj míst, ve kterých se osobnosti nebo velká skupina lidí setkala s náhlými a násilnými úmrtími (Rojek 1993)

Dark Tourism se na konci minulého století stal velice rozmanitý a rozšířený. Mezi největší jednotlivou kategorií turistických atrakcí na světě nejpravděpodobněji představují místa spojená s válkou (Smith 1998), další kategorií jsou návštěvy hřbitovů (Seaton 2002), místo úmrtí slavné osobnosti, turistika holocaustu, vězeňská turistika (Kempa & Strange 2003) nebo turistika ve stopách obchodu s otroky.

Ne všechny atraktivity *Dark Tourism* mají stejnou váhu (darkerlighter - Spectrum), temnost je ovlivněna úrovní komercializace, vkusu účastníka *Dark Tourism*, politickým a kulturním prostředím země, ve které se atraktivita nachází a prostorově blízkým vztahem s místem spojeným se smrtí, jelikož místo, kde došlo ke smrti je temnější než muzeum připomínající tuto událost v blízkém okolí.

Dark Tourism je relativně nový fenomén, který se těší akademickému zájmu a rozšiřuje tak oblast rozvoje cestovního ruchu (Stone 2006)

Rekatolizace

Cuius regio, eius est religio- Čí je země, toho je i náboženství. Tato zásada z poloviny 16. století vyjadřovala nároky raně novověkých panovníků určovat vyznání obyvatelstva. Byla prosazena v řadě evropských států a po porážce stavovského povstání v bitvě na Bílé hoře se stala aktuální i pro české země. (Mikulec 2005). Pod pojmem rekatolizace je možno si

představit úsilí o navrácení věřících (protestantů, členů Jednoty bratrské) do římskokatolické církve. U nás se k její násilné formě přistupovalo po bitvě na Bílé hoře, kdy české země rekatolizovali jezuité, a to formou cenzury, zakládáním jezuitských škol, trestáním zpupných (Hanzal 1963).

K vyvrcholení nepokojů mezi katolíky a nekatolíky v českých zemích přispěla roku 1619 druhá pražská defenestrace. Touto událostí začíná druhý stavovský odboj (1618 – 1620) a tím i třicetiletá válka (Vorel 2005). První velkou rozhodující bitvou třicetileté války byla bitva na Bílé hoře, svedená 8. listopadu 1620, přičemž proti sobě stáli na jedné straně císařští (Ferdinand II.) a na druhé čeští stavové (Fridrich Falcký). Bitva skončila drtivým vítězstvím císařských a zpečetila tak osud českého státu na dalších 300 let. Po bitvě na Bílé hoře byl sestaven seznam a podíl účastníků odboje a 21. června 1621 dochází k popravě 27 českých pánů, rytířů a měšťanů na Staroměstském náměstí v Praze. Byl zrušen majestát a přistoupilo se k rekatolizaci (Hanzal 1963).

O svá práva se záhy po bitvě začali hlásit jezuité, vypovězení v roce 1618 z Čech, kteří se vrátili do Prahy (Čornejová 1995). Tak začal jeden z nejvýraznějších procesů náboženského života v prvních letech po Bílé hoře - navracení katolických chrámů do rukou katolíků a vzápětí i zabírání kostelů, celého školství a ničení české literatury. Rok 1624 přinesl systematický rekatolizační tlak a dochází tak k rekatolizaci královských měst. Vyvrcholením této doby bylo vydání Obnoveného zřízení zemského dne 31. července 1627. Tento patent potvrdil dědičnost českého trůnu v habsburském rodě, omezil pravomoc českého sněmu a jediným dovoleným náboženstvím se stala katolická víra (Mikulec 2005).

O tři roky později byly vypovězeny nekatolické stavy nebo musely přestoupit do půl roku na katolickou víru – z Čech tehdy emigrovalo asi 200 000 lidí. Do exilu také odešly významné osobnosti jako byl Pavel Skála ze Zhoře, Pavel Stránský nebo Jan Amos Komenský. Čeští exulanti se uchýlovali ponejvíce do sousedních zemí Lužice, Saska, Polska, Slezska, Uher, později i do vzdálenějšího Braniborska.(Štěříková 2005). České exulanty tak bylo postupně možno nalézt ve všech nekatolických zemích Evropy. Až do konce války však většina z nich doufala ve změnu situace v Čechách, tj. ve zrušení univerzálního katolicství, které by jim umožnilo návrat do vlasti. Veškeré naděje pohřbil vestfálský mír, jímž skončilo válečné období exilu, který se z přechodného stavu změnil pro stovky rodin v trvalou existenci (www.ottazlosu.wz.cz).

Čarodějnické procesy

Čarodějnickými procesy se rozumí světské a církevní trestní jednání proti čarodějnicím a čarodějům. Jedná se o historický jev, který trval od 15. do 18. století, prováděný jak katolickými, tak protestantskými vrchnostmi. Vzhledem ke zformování pohledu na čarodějnictví jako na zločinný stav se čarodějnictví stalo smíšeným trestem (církevně-světským). Světské zákoníky pronásledují čarodějnictví stejně jako kacířství, trestem je oheň (Kočí 1973).

Vyvrcholením čarodějnických procesů bylo bezesporu vydání knihy Malleus maleficarum v roce 1486 německými autory Heinrichem Krameriem a Jakobem Sprengerem. Právě tato kniha se později stala vzorem pro mnohé budoucí inkvizitory.

Smrtící hranice hořely během 15., 16., a 17. století téměř po celé Evropě a výjimečně i v Americe-Salem (www.law.umkc.edu). Zemí, kde hony na čarodějnice dosáhly obudných rozměrů, bylo Německo, a to jak na územích katolických, tak i protestantských. Do poloviny 17. století celkově padlo za obětí masovému vraždění čarodějnic na statisíce lidí.

Inkviziční soudy si tu po svém vykládaly ustanovení hrdelního zákona "Caroliny" a posílaly na strašlivou smrt za čarodějnictví nevinné lidi bez ohledu na stáří či společenské postavení (Vojáčková 2003). Podezřelým se stával prakticky každý, hlavně ženy a každý člověk s nějakou tělesnou vadou. Podezřelí byli i hrbatí, slepí a hluchí. Nejednou docházelo i k vyřizování osobních účtů či k tomu, že z čarodějnictví byly obviňovány celé obce, kdy obce sousední na ně přivolávaly inkvizitory (Kočí 1973). Obecně lze říci, že čáry a kouzla měly dopomoci k zajištění či zvětšení majetku nebo zničení majetku protivníka. Na venkově se jednalo zpravidla o zvýšení počtu a kvality dobytka, koní, případně o poškození nebo úplnou likvidaci dobytka cizího. Čáry a kouzla se také uplatňovaly v milostných vztazích, kdy měly sloužit k získání a utužení lásky a často také k odstranění těhotenství (Francek 1990).

Aby se čarodějnice doznały k inkvizitory požadovaných informací, byly podrobeny nelidskému mučení v podobě tortury. Bylo to tělesné týrání, které mělo samozřejmě vliv na psychiku. Heslem církve však bylo, že se při výsleších na tortuře nesmí prolévat krev a nesmí zůstat trvale viditelné následky (Kočí 1973).

U nás se skutečný hon na čarodějnice se rozpoutal až po skončení třicetileté války, a to hlavně ve Slezsku a na severní Moravě. Nejvíce bylo postiženo Jesenicko, losinské panství a Šumpersko, kde neblaze proslul svou krutostí, neúnavností a lstivostí Jindřich František Boblig (Vojáčková 2003).

Teprve až v polovině 17. století již začínají štvavé hony na čarodějnice ustupovat, definitivně procesům odzvonilo osvětlení, celkově si však čarodějnické blouznění na šumpersku mezi léty 1622 až 1684 vyžádalo přes 250 lidských životů (www.carodejnicke-procesy.mysteria.cz).

2.2 Výzkumné otázky, cíle a hypotézy

2.2.1. Cíle práce

Zhodnocení postojů obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnických procesům

2.2.2 Dílčí cíle a hypotézy

Dílčí cíle

C1. Kvalitativní a kvantitativní zhodnocení potenciálu a současné nabídky produktů rekatolizace a čarodějnických procesů

C2. Srovnání postojů obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům

C3. Zjištění potenciální ochoty k účasti obyvatel České republiky na rekatolizaci a čarodějnické procesy

C4. Srovnání postojů obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům podle jejich ekonomického a sociálního statutu.

Hypotézy

H1. Potenciál pro tvorbu produktů zařaditelných do typu aktivit *Thanatourism/Dark Tourism* je v České republice odlišný od světového, popř. evropského potenciálu.

H2. Aktivity rekatolizace a čarodějnických procesů patří k významným aktivitám mezi ostatními aktivitami *Thanatourism/Dark Tourism* a *Heritage Tourism*.

H3. Obyvatelé České republiky nemají o účast na aktivitách týkajících se rekatolizace a čarodějnických procesů zájem.

H4. Existuje rozdíl v postojích obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům podle jejich sociálního statutu.

3. Data a metody

3.1. Metodika

1. Logická úvaha.
2. Týmová spolupráce.
3. Studium literatury.
4. Sběr a utřídění sekundárních dat.
5. Sběr a utřídění primárních dat.
6. Statistická analýza – kvantitativní metody.
7. Vypracování vlastní bakalářské práce.

Důležitým krokem v počáteční fázi byl sběr sekundárních dat a informací o problematice *Heritage Tourism* a *Dark Tourism* ve světě i v České republice. Využity byly Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, Městská knihovna v Klatovech a především odborné články zahraničních autorů. Informace byli čerpány z knih, turistických průvodců, časopisů, novinových článků a internetu, a to jak v českém, tak anglickém jazyce.

Primární data byla získána vlastním dotazníkovým šetřením, řízeným rozhovorem. Z dotazníků byli následně zjištěny postoje obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům. Získaná primární data byla následně statisticky zpracována a vyhodnocena. Ke konečné fázi patřilo vypracování vlastní bakalářské práce.

3.2. Databáze potenciálů a produktů

Informace pro sestavení databáze potenciálů a produktů (viz. Příloha č. 18, tab.1.1.) byly především čerpány z knižních publikací, atlasu památek ČR a informací zveřejněných v síti internetu. Databáze byla vytvořena v programu Microsoft Excel. Produkty přímo související s rekatolizací byli vybíráni z celého území České republiky, přičemž památky na čarodějnické procesy byly zjišťovány pouze v Olomouckém kraji, který je s těmito událostmi neodmyslitelně spjatý. Mezi důležité ukazatele byli zahrnuti:

- názvy památek
- typologie památek
- souvislost s rekatolizací
- kraj, ve kterém se daný produkt nachází
- konkrétní lokalita, ve které se daný produkt nachází.

Typologie památek vychází z typologie památek sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (www.shscms.cz). Nejdůležitější informací bylo zjištění oficiálního názvu památky týkající se rekatolizace. Ukazatel souvislosti s rekatolizací byl vytvořen pomocí hvězdiček, kde:

- * značí památky připomínající procesy s odpůrci katolické církve,
- ** památná místa spojená se jmény pobělohorských exulantů
- *** památná místa spojená s Jezuiti v Čechách a na Moravě
- **** památná místa na čarodějnické procesy.

Jako poslední důležitý ukazatel databáze byl zvolen kraj a konkrétní lokalita, ve které se produkt rekatolizace a čarodějnických procesů nachází.

3.3. Postoje obyvatel

3.3.1. Dotazníkové šetření

K naplnění dílčích cílů C2 až C4 nemohlo být využito sekundárních zdrojů, proto bylo přistoupeno ke sběru primárních dat. Ty byly shromážděny s využitím řízených rozhovorů zapisovaných do standardizovaných formulářů (Flowerdew & Martin 1997).

Jako základní soubor bylo, s ohledem na prostorové zaměření Ekonomické fakulty JU v ČB, zvoleno obyvatelstvo regionu NUTS II Jihozápad. Z důvodů absence finančních zdrojů výzkumu bylo nutné provést skupinový výběr (Ferjenčík 2002) na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) v oblasti NUTS II Jihozápad. Vybráno jich bylo 11.

Reprezentativnost vzorku je podpořena stratifikovaným náhodným (s výjimkou nejvyšší kategorie) výběrem obcí ve všech vybraných správních obvodech. Stratifikace obcí byla provedena na základě metodiky typologie obcí ČSÚ (www.czso.cz) podle počtu obyvatel do devíti kategorií (tab.1.2.). Počet řízených rozhovorů na každý typ byl přepočítán podle podílu počtu obyvatel dané kategorie obcí na počtu obyvatel všech obcí NUTS II Jihozápad. Počet obcí pro řízené rozhovory byl stanoven podle následujícího klíče:

- v případě kategorie nad 50 tisíc obyvatel výše byla vybrána všechna města (Plzeň, České Budějovice),
- v ostatních případech náhodně obce tak aby byla splněna podmínka alespoň jednoho zástupce kategorie v ORP a maximálního počtu 7 – 8 zástupců kategorie v celkovém počtu vybraných obcí s výjimkou poslední kategorie, již byl vyrovnán počet řízených rozhovorů na jednotlivé ORP při zachování poměrného počtu řízených rozhovorů na tuto kategorii (viz. Příloha č.1, tab.1.3.).

Z celkového počtu plánovaných řízených rozhovorů v dané velikostní kategorii obce byly učiněny podíly řízených rozhovorů v jednotlivých obcích velikostní kategorie tak, aby v každé obci dané velikostní kategorie byl proveden stejný počet řízených rozhovorů.

V obcích kategorie 1000 až 1999 obyvatel a v obcích vyšších kategoriích byly náhodně vybrány vždy čtyři ulice, kde byly provedeny konkrétní řízené rozhovory až do naplnění požadovaného počtu rozhovorů za danou obec. V obcích nižších velikostních kategoriích byly prováděny řízené rozhovory s obyvateli ulic nejbližší poště a pokud se pošta v obci nenacházela tak s obyvateli ulic nejbližší centrální autobusové zastávky obce.

Vlastnímu terénnímu dotazování předcházela pilotní výzkum na 25 členném vzorku (Hudečková et al. 2004) dotazovaném v červnu 2007. Po nutných úpravách struktury, obsahu

i formy dotazovacího nástroje bylo v průběhu měsíců července až října 2007 provedeno, podle požadavků plynoucích ze stratifikovaného výběru, 1033 řízených rozhovorů. Z tohoto počtu získaných formulářů muselo být 39 odstraněno z důvodu neúplnosti nebo formálních chyb. K posouzení dílčích cílů C2 až C4 bylo k dispozici 994 formulářů řízených rozhovorů.

Na prováděná řízených rozhovorů se podílelo osm tazatelů, Lucií Trojanovou bylo konkrétně provedeno dotazování v Klatovech, Sušici, Nýrsku, Velharticích a v Milínově, kde bylo sebráno celkem 128 dotazníků.

Tab.1.2. Stratifikace obcí

kategorie obce	podíl obyvatel v kategorii	počet obcí
50000 a více	21.83	2
20000 - 49999	11.41	5
10000 - 19999	6.29	6
5000 - 9999	11.71	20
2000 - 4999	15.52	59
1000 - 1999	10.68	92
500 - 999	9.07	155
200 - 499	9.41	354
do 199	4.08	431

Zdroj dat: ČSÚ, www.czso.cz.

3.3.2. Dotazovací nástroj

Ke zjištění pocitů na jednotlivé obrázky související s *Dark Tourism* a motivů účasti na aktivitách *Dark Tourism* byla použita Likertova stupnice o pěti stupních, která slouží pro vyznačení míry souhlasu nebo nesouhlasu respondenta s uvedeným výrokem (Kotler 1995). U obrázků souvisejících s *Dark Tourism* byli hodnoceny následující pocity:

- vzrušující – uklidňující,
- ohyzný – krásný,
- tísnivý – povznášející,
- nudný – zajímavý,
- nepříjemný – příjemný,
- vtíravý – nevíravý,

a to na stupnici od 1 do 5, přičemž 1 = zažívám určitě pocit uvedený vlevo, 2 = zažívám spíše pocit uvedený vlevo, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = zažívám spíše pocit uvedený vpravo, 5 = zažívám určitě pocit uvedený vpravo.

Druhá část dotazníku se zaměřovala na zjištění účasti na jednotlivých aktivitách *Dark Tourism*.

- Dt2.1. Návštěva představení středověkých rytířských soubojů nebo rekonstrukce bitvy
- Dt2.2. Návštěva výstavy typu Bodies – The Exhibition
- Dt2.3. Návštěva historických staveb
- Dt2.4. Návštěva místa válečných střetnutí a bitev
- Dt2.5. Návštěva místa smrti známé osoby
- Dt2.6. Návštěva muzeí a galerií
- Dt2.7. Návštěva místa, kde žila a tvořila významná osobnost
- Dt2.8. Návštěva hřbitovů, mauzoleí, krypt, památníků katastrof nebo válek
- Dt2.9. Návštěva místa masového vraždění
- Dt2.10. Návštěva místa právě probíhající katastrofy
- Dt2.11. Návštěva muzeí a expozic válek a zbraní
- Dt2.12. Přítomnost při veřejné popravě v zemích, které to umožňují
- Dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů
- Dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce

Účast na posledních dvou aktivitách *Dark Tourism* byla zjišťována jen na vzorku 128 respondentů z Plzeňského kraje.

U zjištění motivů k účasti respondentů na aktivitách *Dark Tourism* bylo též použito hodnocení o pěti stupních. První část se dotazovala na míru souhlasu se čtyřmi hlavními důvody (zábava, odpočinek, poučení, pieta), proč lidé navštěvují daná místa nebo akce typu *Dark Tourism*, přičemž 1 = je to určitě dobrý důvod návštěvy místa nebo účasti na akci, 2 = spíše je to dobrý důvod návštěvy místa nebo účasti na akci, 3 = nevím, 4 = spíše je to špatný důvod návštěvy místa nebo účasti na akci, 5 = je to určitě špatný důvod návštěvy místa nebo účasti na akci. Druhá část se poté zabývala otázkou zda se dotazovaní respondenti v posledních 5-ti letech zúčastnili takové akce nebo zda takové místo navštívili. Výběrem odpovědí bylo označení: Ano byl to jeden z hlavních cílů mé dovolené; ano jako zpestření jinak orientované dovolené; ne; nevěděl/-a jsem, že je něco takového možné, ale myšlenka mne zaujala.

Závěrem dotazníkového šetření bylo zjištění identity dotazovaných respondentů pro statistické zpracování. Tyto otázky souvisely s pohlavím (žena; muž), věkem (v intervalech

18 – 20; 21 – 30; 31 – 40; 41 – 50; 51 – 60; 61 – 70; nad 70 let), vzděláním (základní; střední bez maturity; střední s maturitou; vyšší odborné; vysokoškolské), převažujícím zdrojem příjmů domácností dotazovaných respondentů (zaměstnání; podnikání; majetková renta; důchod; sociální podpora; kapesné; dary; jiné příjmy), počtem členů v domácnosti, příslušenstvím k některému z náboženství a dále otázky typu, zda dotazovaní respondenti cestovali v letošním či loňském roce na dovolenou či alespoň dvoudenní výlet mimo hranice kraje a co upřednostňují při výběru dovolené (nejlevnější nabídka uspokojující jen minimální nároky; nabídka nejvyšší kvality; nabídka nejlepšího poměru kvalita/cena). V neposlední řadě byl důležitý pohled respondentů na historii, kterou mohli označit opět na 5 stupňové škále za: Nudnou – zajímavou, důležitou – nepodstatnou. Hodnocení je srovnatelné s vyjádřením pocitů k jednotlivým obrázkům *Dark Tourism* (1 = zažívám určitě pocit uvedený vlevo, 2 = zažívám spíše pocit uvedený vlevo, 3 = nedokážu se rozhodnout, 4 = zažívám spíše pocit uvedený vpravo, 5 = zažívám určitě pocit uvedený vpravo).

3.3.3. Zpracování výsledků

Pro zpracování výsledků zjištěných v dotazníkovém šetření bylo nutné použít programy Microsoft Excel, který nám posloužil hlavně pro vytváření přehledných grafů a finálních tabulek a program Statistica.

Pro zpracování výsledků dotazníků bylo použito několik metod, a to především nástrojů deskriptivní statistiky. Výstupem deskriptivní statistiky jsou číselné hodnoty uvnitř finální tabulky a tvoří homogenní datovou strukturu o n řádcích a p sloupcích, která se nazývá matice. Je však nutné rozlišovat jeden podstatný rozdíl mezi daty, která zobrazují všechny objekty z populace a daty, která zobrazují jenom jejich část. V případě, že data jsou obrazem celé populace, se tato data označují jako výběrový soubor (www.informatika.xcars.cz).

Analýzou základního souboru můžeme získat přehledněji a úsporněji uspořádaný popis dat a tím i popis sledovaného výseku reálného světa, číselné hodnoty parametrů populace. Nejčastěji sledovanou veličinou byl průměr. Průměr je taková hodnota, která má tu vlastnost, že součet odchylek naměřených hodnot od průměru je roven nule (Čermáková & Střeleček 1995). Jsou-li data uspořádána v tabulce spolu s četnostmi, pak průměr můžeme snadno spočítat. O tomto průměru hovoříme jako o váženém průměru. Každá hodnota je vážena svou četností, tedy čím větší četnost, tím větší vliv na hodnotu průměru.

Důležitou součástí popisné statistiky je také četnost, která byla důležitým ukazatelem pro vytváření četnostních tabulek, ze kterých byli následně vytvořeny grafy. Jedná se tedy o diskrétní náhodnou veličinu, která u každého znaku zaznamenáváme četnost jeho výskytu ve výběru (v základním souboru). Nejčastěji používanými typy grafů pro grafické vyjádření hodnot jsou histogram četností (na osu x vynášíme hranice intervalů a na osu y četnosti v jednotlivých intervalech) a polygon (získáme obdobným způsobem jako histogram, pouze místo obdélníků spojujeme úsečkami četnosti vynesené ve středu jednotlivých intervalů). Mezi další grafy, které byly pro statistické zpracování výsledků použity též patří spojnicový, sloupcový a kruhový graf.

Druhým nástrojem pro zpracování výsledků dotazníků se stala indukční statistika (porovnává a analyzuje menší skupiny dat a vyvozuje závěry o celé množině objektů).

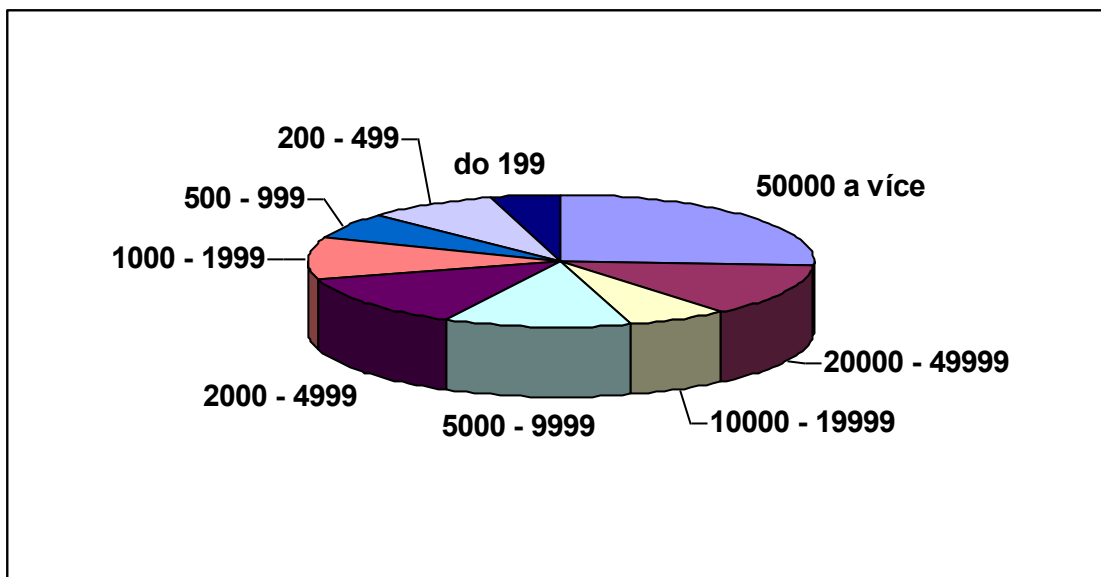
Zpracování výsledků probíhalo pomocí bivariační rozdílové statistiky, která nám zkoumá vztah mezi dvěma proměnnými, předpokladem je nulová hypotéza, která nám říká, že vybrané charakteristiky zkoumaných souborů se od sebe v zásadě neliší (www.industry.biomed.cas.cz).

Výsledky byli zjištěny formou testování jednocestné Anovy. Jednocestná Anova je nejjednodušší formou Anovy a zkoumá vztah mezi intervalovou a nominální proměnnou. Cílem je odhalit zjištěné rozdíly průměrů jednotlivých skupin, zda jsou statisticky významné (je mezi proměnnými vztah) a nebo mohou být náhodné (mezi proměnnými není vztah). Principem je rozdělení celkové variability na náhodnou chybu a meziskupinu. F-statistika se vypočítá jako poměr meziskupinový a náhodné chyby a použije se na testování nulové statistické hypotézy o rovnosti průměrů. Pokud je p -hodnota nižší než zvolená hladina významnosti (0,05), nulová hypotéza se zamítne. Znamená to, že rozdíl mezi aspoň jednou dvojicí průměrů vypočítaných za vzorky je příliš velký na to, aby mohl být důsledkem náhodného výběru, je tedy statisticky významný (www.rimarcik.com). V případě, že p -hodnota byla nižší než zvolená hladina významnosti 0,05 byla označena *, pokud byla nižší než 0,01 byla označena ** a pokud byla nižší než 0,001 byla označena ***.

Pokud je ale p -hodnota rovná nebo vyšší než zvolená hladina významnosti, nulovou hypotézu nelze zamítnout. Znamená to, že rozdíl mezi každou dvojicí průměrů vypočítaných za vzorky může být důsledkem náhodného výběru, není tedy statisticky významný. V případě, že byla nulová hypotéza zamítnuta a tudíž byli shledány rozdíly mezi alespoň jednou dvojicí průměrů, je třeba zjistit, které průměry se významně statisticky liší a to formou Tukeyho post-hoc testu. Tukeyho post-hoc test byl používán jak pro stejný počet n (v případě porovnávání rozdílů průměrů pocitů jednotlivých obrázků *Dark Tourism* a motivů účasti na jednotlivých

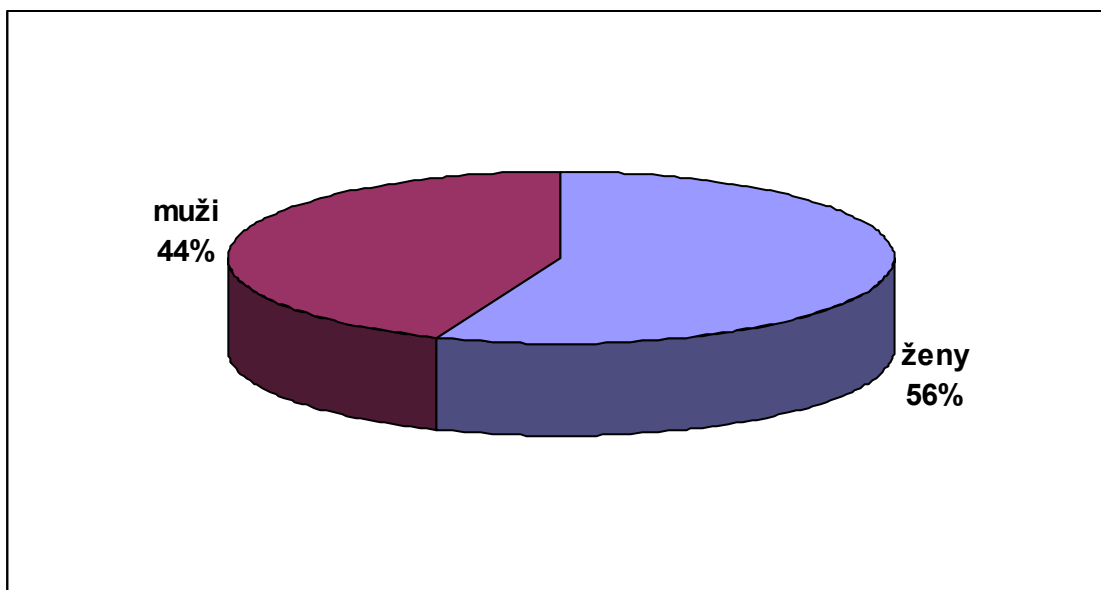
aktivitách *Dark Tourism*), tak i pro nestejný počet n (v případě porovnávání rozdílů průměrů pocitů jednotlivých obrázků *Dark Tourism* a motivů účasti na jednotlivých aktivitách *Dark Tourism* s ekonomickými a sociálními statuty). Výsledkem je tedy tabulka průměrů s označením, které dvojice se vzájemně liší, na jaké hladině významnosti a velikost F .

3.3.4. Výsledky marketingového výzkumu

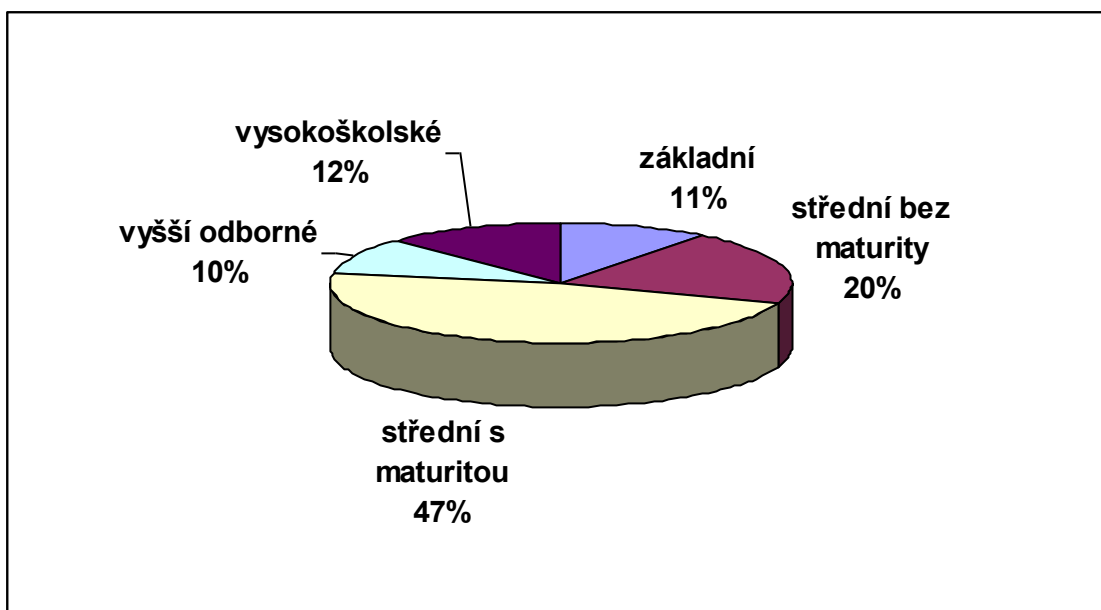
Obr.1.1. Velikost obce bydliště respondenta; N=994.

Poměrově byl před zahájením dotazníkového šetření stanoven počet dotazníků na jednotlivé lokality Plzeňského a Jihočeského kraje (obr.1.1.).

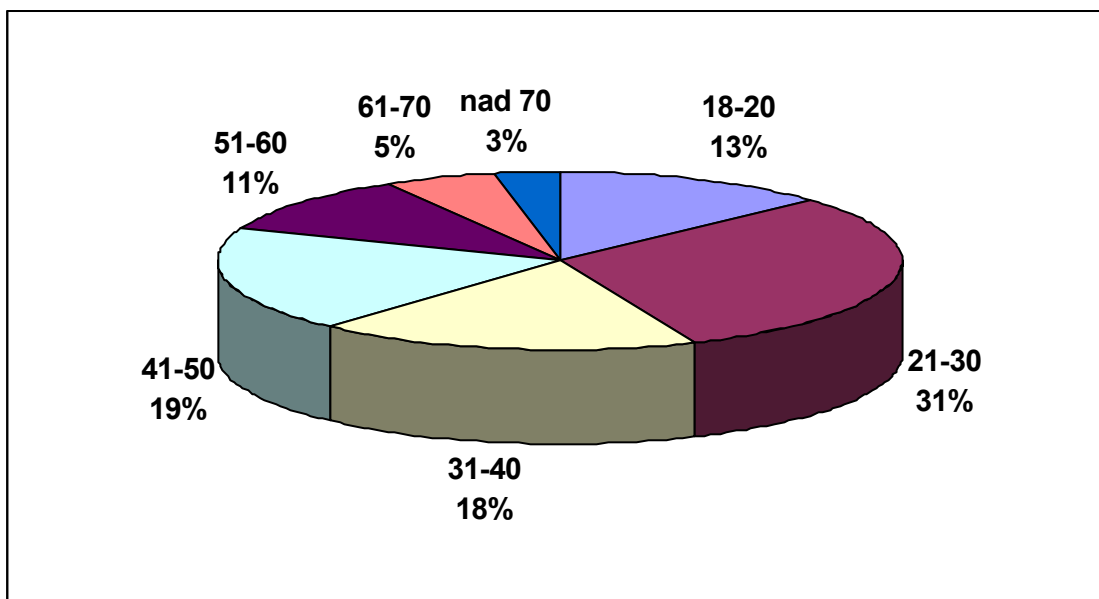
Obr.1.2. Pohlaví dotazovaných respondentů; N=994.

Dotazníkového šetření se z 56% zúčastnili ženy a ze 44% muži. Stav počtu dotazovaného pohlaví respondentů se přibližně rovná (obr.1.2.).

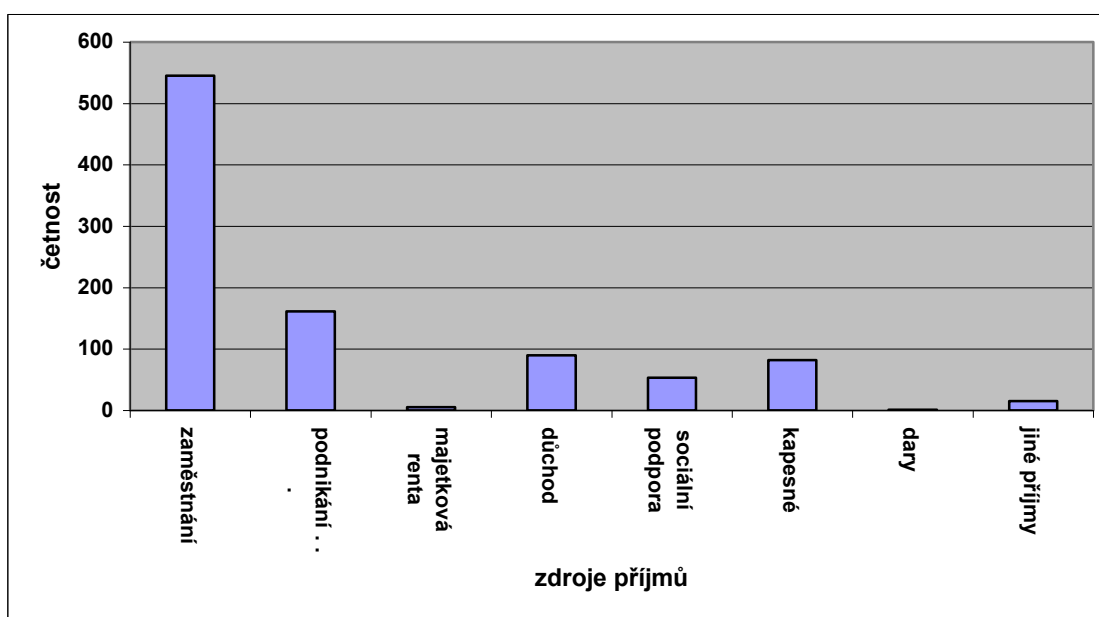
Obr.1.3. Dosažené vzdělání dotazovaných respondentů; N= 994.

Mezi dotazovanými respondenty převažují respondenti s ukončeným středoškolským vzděláním s maturitou, jež dosahují 47%, na druhém místě je vzdělání středoškolské bez maturity, které se vyšplhalo na 20%. Poslední tři vzdělání jsou prakticky srovnatelné, přičemž nejméně se na celkovém srovnávání co se týče vzdělání podílejí respondenti s vyšším odborným vzděláním 10% (obr.1.3.).

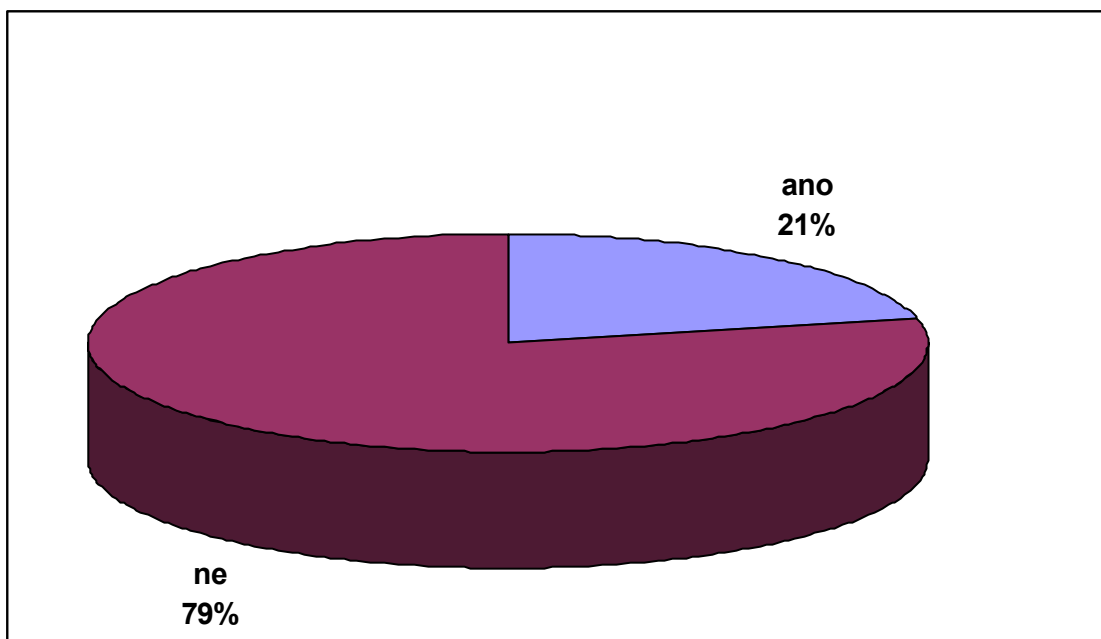
Obr.1.4. Věk dotazovaných respondentů; N=994.

Nejvyšší zásluhu na zodpovězení dotazníků s 31% obsadila věková kategorie od 21 – 30 let, na druhém místě je věková hranice 41 – 50 let s plnými 19%. Mezi nejméně dotazovanými respondenty se nachází respondenti nad 70 let věku (obr.1.4.).

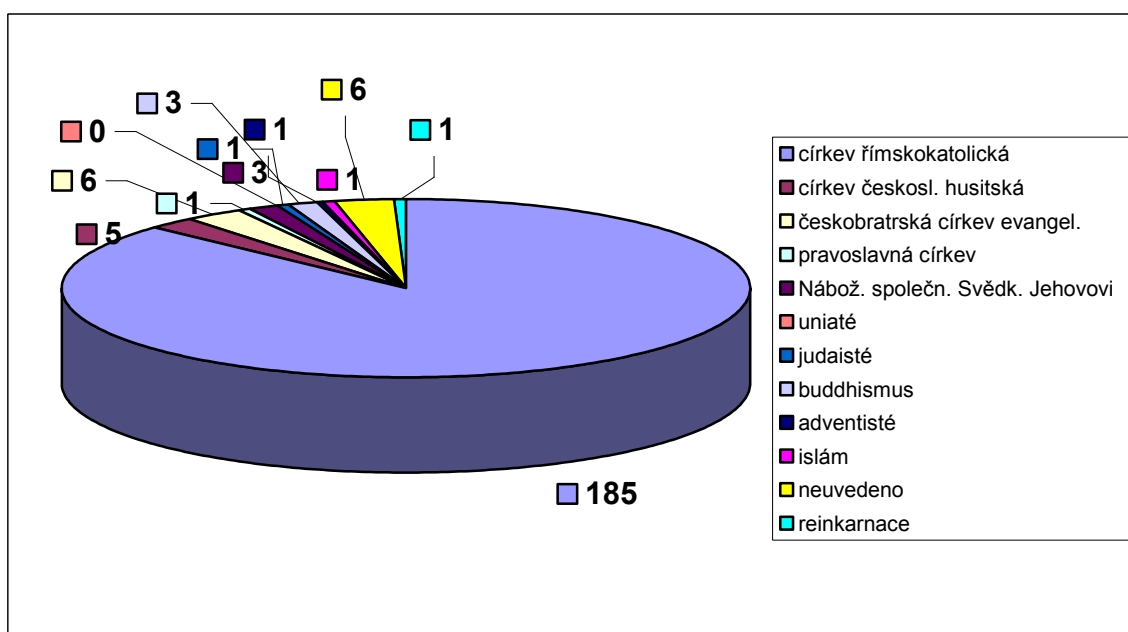
Obr.1.5. Převažující zdroje příjmů domácností dotazovaných respondentů; N= 952

S markantní převahou se na zodpovězení dotazníků podíleli respondenti, u kterých se stalo převažujícím zdrojem příjmů jejich domácností zaměstnání. Mezi ojedinělé případy lze zahrnout majetkovou rentu, dary a jiné příjmy, které se objevovali jen výjimečně (obr.1.5.).

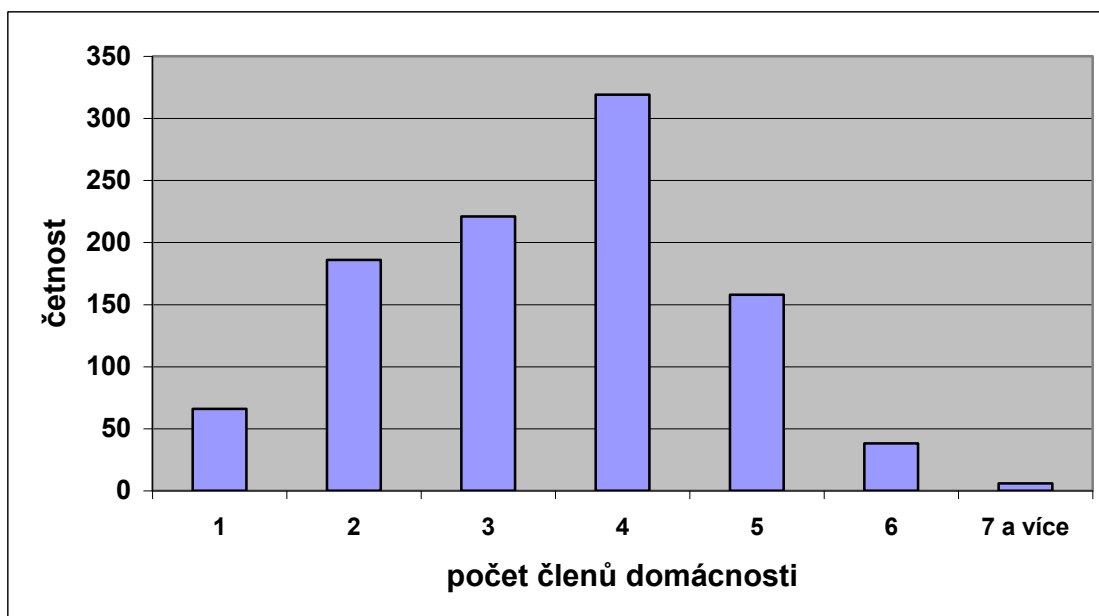
Obr.1.6. Dotazování respondenti a jejich příslušnost k náboženství; N=994.

K příslušnosti k některému z náboženství se hlásilo 21% všech dotazovaných respondentů, ostatních 79% jsou lidé bez příslušnosti k náboženství (obr.1.6.).

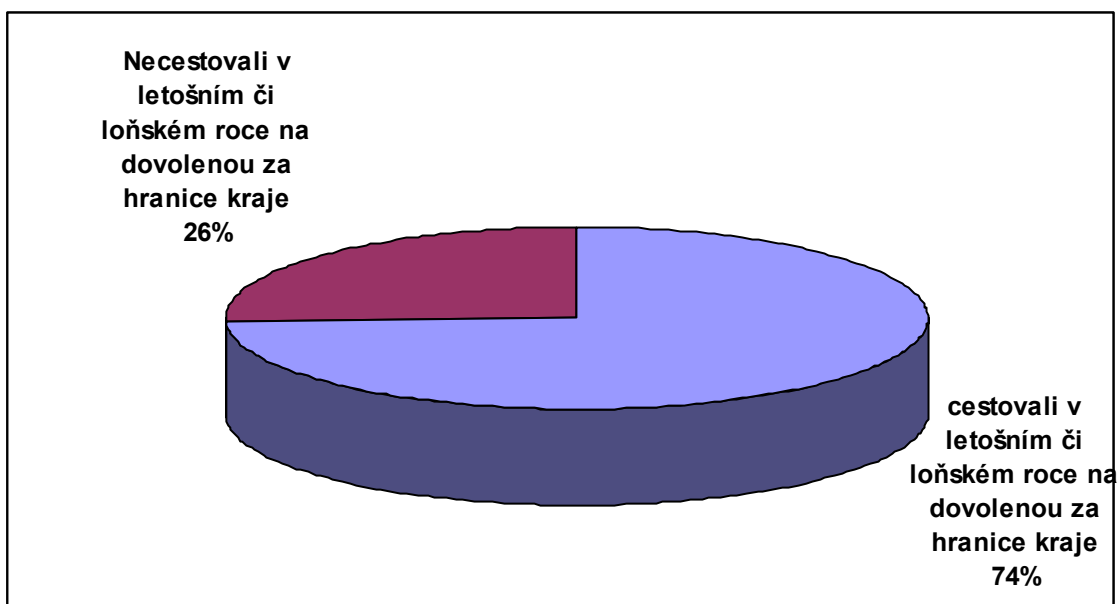
Obr.1.7. Příslušnost dotazovaných respondentů k jednotlivým náboženstvím; N= 994.

Mezi věřícími má největší zastoupení církev římskokatolická, ke které se hlásí více než $\frac{3}{4}$ všech věřících. Ostatní čísla jiných náboženství jsou zanedbatelná a přibližně na stejné úrovni (obr.1.7.).

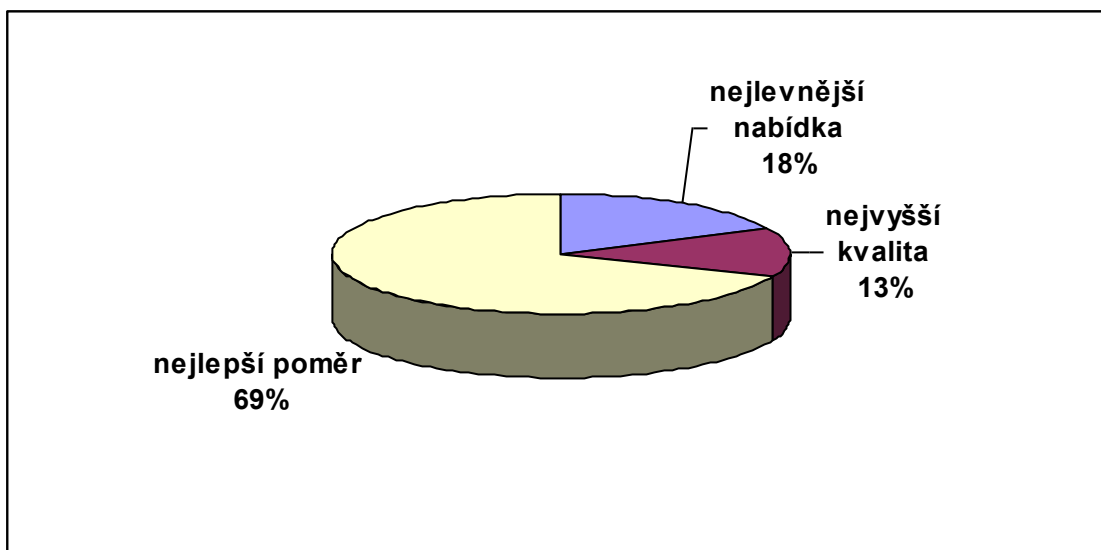
Obr.1.8. Počet členů domácností dotazovaných respondentů; N= 994.

Mezi nejvíce dotazovanými respondenty jsou respondenti pocházející ze čtyřčlenných domácností, na druhém místě dotazovaní respondenti uváděli 3 členy domácností. 7 a více členů domácnosti bylo zaznamenáno pouze ojediněle (obr.1.8.).

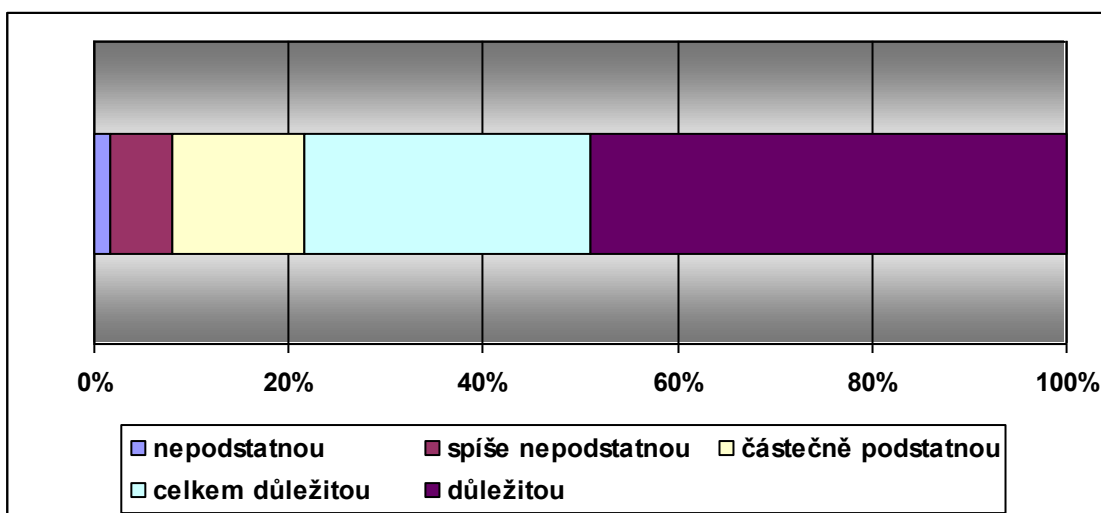
Obr.1.9. Vztah dotazovaných respondentů k cestovnímu ruchu; N=994.

74% všech dotazovaných respondentů v letošním nebo loňském roce cestovalo na dovolenou či alespoň na dvoudenní výlet mimo hranice kraje, 26 % respondentů za hranice kraje necestovalo (obr.1.9.).

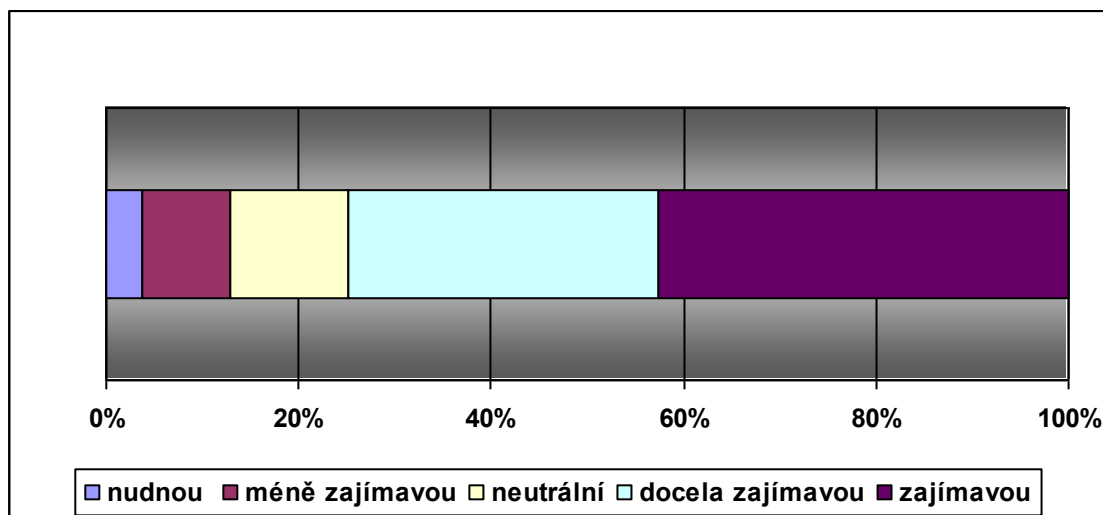
Obr.1.10. Ekonomický statut dotazovaných respondentů; N= 994.

69% dotazovaných respondentů si vybraly nabídku nejlepšího poměru ceny a kvality. 18% respondentů upřednostňuje nabídku nejlevnější a 13% respondentů je zastáncem nejvyšší kvality (obr.1.10.).

Obr.1.11. Vztah respondentů k historii – 1. část.

48,9% dotazovaných respondentů považuje historii za důležitou, jen 1,6% respondentů se domnívá, že historie je pro ně nepodstatná (obr.1.11.).

Obr.1.12. Vztah respondentů k historii – 2. část.

42,6% respondentů považuje historii za zajímavou, 32,2% za docela zajímavou a jen 3,7% za nudnou (obr.1.12.).

4. Výsledky

4.1. Možnosti nabídky produktů

4.1.1. Produkty rekatolizace na území České republiky

Možnost nabídky produktů týkajících se tématu rekatolizace je na území České republiky velice rozsáhlá. Rekatolizace českých zemí zasáhla celé území ČR a zanechala zde mnoho památek na dobu, kterou Alois Jirásek nazývá doba temna. Prvopočátky tohoto období nám připomínají Obelisky Viléma Slavaty a Jaroslava Bořity z Martinic, kteří se zapsali do podvědomí historie 2. pražskou defenestrací z roku 1619 (viz. Příloha č. 18, tab.1.1.), která započala jednu z nejkrvavějších a nejdelších válečných konfliktů historie (Čornej 2001).

Následná událost, střetnutí českých stavů s císařským vojskem na Bílé Hoře v roce 1620, nám zobrazuje Mohyla na Bílé Hoře, která byla navržena na paměť třístého výročí v roce 1920 (www.1620.webpark.cz). Odplatou Ferdinanda II. za stavovské povstání byla tragická událost popravy 27 českých pánů na Staroměstském náměstí v Praze 21. června 1621. Mezi popravenými byli i významné osobnosti českých dějin jako Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic, Václav Budovec z Budova, Jan Jesenský, Jáchym Ondřej Šlik nebo Jindřich Otta z Lossu (Mikulec 2005). Místo popravy si mohou turisté připomenout památníkem popravených českých pánů, rytířů a měšťanů na Staroměstské radnici, který zde byl umístěn roku 1911 (www.atlasceska.cz).

Důsledkem těchto událostí byl nucen velký počet lidí opustit Čechy pod tíhou represivních opatření proti účastníkům protihabsburského stavovského odboje nebo pod tlakem rekatolizačních mandátů (www.ottazlosu.wz.cz). Ze země tak byla vypovězena významná vzdělanostní vrstva obyvatelstva jako spisovatelé Jan Ámos Komenský, Pavel Stránský nebo Pavel Skála ze Zhoře. Jako poslední rozloučení českých bratří s vlastí je považováno pietní místo Růžového paloučku, kde se nyní nachází měděný památník připomínající tuto událost.

Na popud české katolické strany byli do Čech povoláni Jezuité, kteří se významně podíleli na násilné rekatolizaci českých zemí (Mikulec 2005). První účastníci se usadili v dnešním Klementinu a poté se řád šířil i do ostatních koutů království. Byli zakládány jezuitské koleje, gymnázia a kostely v městech v Čechách i na Moravě (www.jesuit.cz). Mezi

typická Jezuitská města se řadí například Klatovy, kde se nachází celý komplex jezuitského areálu včetně jezuitského kostela, koleje nebo katakomb, kde byli pohřbíváni významní příslušníci jezuitského řádu (www.katakomby.cz). Jezuitské koleje byli zakládány i ve městech jako Chomutov, Český Krumlov, Jičín, Praha, Jihlava nebo Kutná Hora. Působení Jezuitů bylo vnímáno velmi rozporně. Na jedné straně podporovali vzdělanost a zakládali školy, na straně druhé však prováděli cenzuru česky psané literatury včetně fyzické likvidace knih (Hora-Hořejš 1995). Mezi přední představitele tohoto řádu patřil i spisovatel Bohuslav Balbín, jehož reliéf je možno spatřit v Klementinu (www.atlasceska.cz).

4.1.2. Produkty čarodějnických procesů v Olomouckém kraji

Olomoucký kraj je místo, které je neodmyslitelně spjaté s čarodějnickými procesy ze 17. století. Jedná se hlavně o oblasti Jesenicka a Šumperka. Šumpersko a Jesenicko je oblastí s vysokou nezaměstnaností a nízkými příjmy a tudíž i cestovní ruch zde nemá tak dobře vybudované zázemí. Jesenické sdružení cestovního ruchu a sdružení Střední Morava-Haná se rozhodli využít zdroje z grantů Evropské unie k zásadnímu rozvoji cestovního ruchu v dané oblasti, jelikož tento region nabízí turistům nespočetně mnoho atraktivních míst. Jedním z nich je i nově vybudovaná čarodějnická cyklotrasa, která měří 138 km a vede z Mohelnice až do Zlatých Hor (viz. Příloha č. 19, obr.1.18.). Je vedena po významných místech, která jsou popsána v historii inkvizičních procesů na Šumperku a Jesenicku. V těchto místech byli na trase instalovány pomníčky a pamětní desky, které připomínají místní události vztahující se k čarodějnickým procesům. (www.ods.cz)

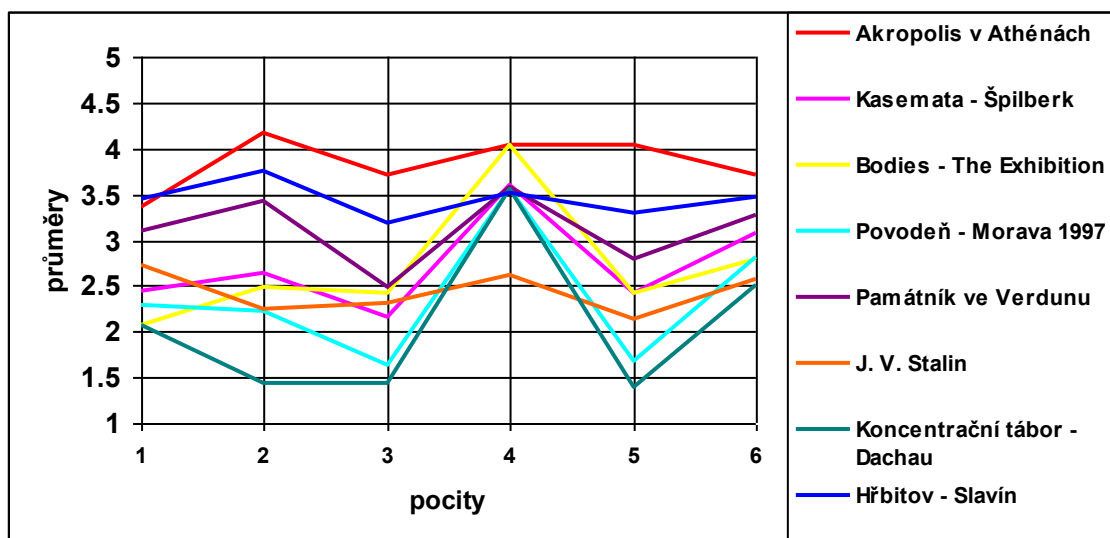
S místy, spojenými s čarodějnickými procesy či významnými objekty, díky nimž město Šumperk získalo na konci 19. století přídomek Malá Vídeň, se mohli od 3. června 2007 seznámit návštěvníci a obyvatelé Šumperku. Okruh „Kde žily čarodějnice“ začíná na náměstí Míru a seznamuje s historií čarodějnických procesů v Šumperku a současně s domy, ve kterých žili buď údajné čarodějnice nebo lidé, kteří s touto smutnou historií měli něco společného. Postupně prochází ulicemi Starobranskou, Kladskou, Radniční, Bulharskou přes Kostelní náměstí do ulice Černohorské, kde v bývalé šatlavě byly oběti procesů vězněny a mučeny, do ulice Lužickosrbské a Langrovy. Na popravišti na Šibeničním vrchu, které je dnes možno najít v areálu bývalého sanatoria na Reissově ulici, zemřelo 25 nevinných lidí ze Šumperka. (www.atic.cz)

Tento okruh má celkem 25 zastavení a turisté se ho mohou zúčastnit od června do konce září. (www.lidovky.cz)

Dalším produktem čarodějnických procesů, která výrazně podporuje cestovní ruch v této oblasti je Městské muzeum ve Zlatých Horách, které nabízí prohlídku stálé expozice středověké mučírny a dále Zámek Velké Losiny. Zámek Velké Losiny láká zvědavé turisty hlavně na expozici – Čarodějnický sál, ve kterém v době čarodějnických procesů v letech 1678 - 1693 zasedal soudní tribunál v čele s inkvizitorem Františkem Jindřichem Bobligem z Edelstadtu (www.losiny-zamek.cz).

4.2 Postoje obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům

4.2.1. Emoční složka postojů

Obr.1.13. Průměrné hodnoty pocitů sledovaných obrázků, N= 994.

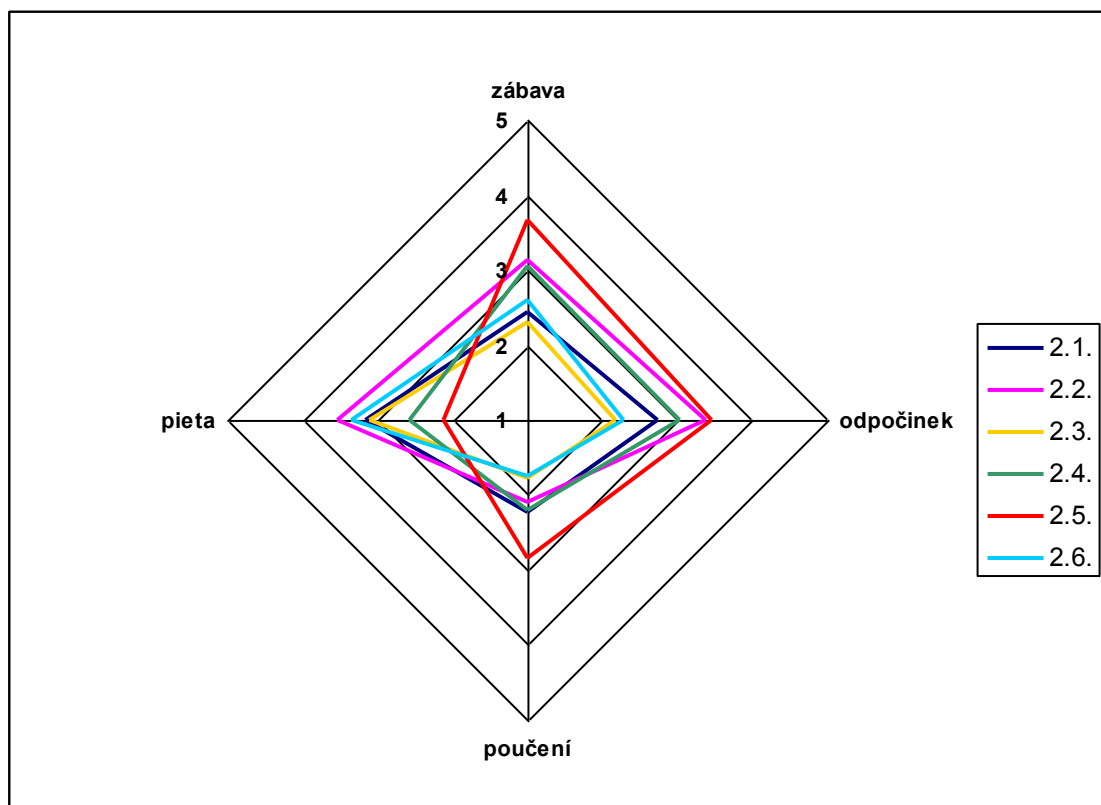
Průměrné hodnoty na ose y vychází z dotazovacího nástroje v němž respondenti hodnotí jednotlivé obrázky pomocí Likertovi stupnice o 5 stupních a vyjadřují tak pocity, které v nich vzbudí dané obrázky související s *Dark Tourism*. Na ose x jsou vyjádřeny jednotlivé pocity. Pocit 1 = vzrušující – uklidňující, 2 = ohydný – krásný, 3 = tísnivý – povznášející, 4 = nudný – zajímavý, 5 = nepříjemný – příjemný, 6 = vtíravý – nevтіravý (viz. 3.3.2.).

Nejmarkantnější výkyvy u jednotlivých pocitů byli zaznamenány u obrázku Koncentračního tábora Dachau v bodě 4, který značí pocit nudný – zajímavý. Nejnižších hodnot dosahuje v případě pocitů 2 (ohydný – krásný), 3 (tísnivý – povznášející) a 5 (nepříjemný – příjemný) Průměrně nejvyšších hodnot bez větších výkyvů bylo zaznamenáno v případě obrázku Akropole v Athénách. Bez značných výkyvů se také chovala křivka obrázků J.V.Stalina a Hřbitova na Slavíně (obr.1.13.).

Rozdíly byli zaznamenány u všech dvojic pocitů. Obrázek 3 (Bodies – The Exhibition) a obrázek 7 (Koncentrační tábor – Dachau) jsou pro dotazované respondenty více vzrušující než obrázky 1 (Akropole v Athénách), 2 (Kasemata – Špilberk), 4 (Povodeň – Morava 1997), 5

(Památník ve Verdunu), 6 (J.V.Stalin), 8 (Hřbitov – Slavín). Obrázek 7 (Koncentrační tábor – Dachau) je pro dotazované respondenty více ohyzdný, tísnivý a nepříjemný než všechny ostatní obrázky. Společně s obrázkem 6 (J.V.Stalin) je také více vtíravý než ostatní obrázky (viz. Příloha č. 2, tab.1.4.).

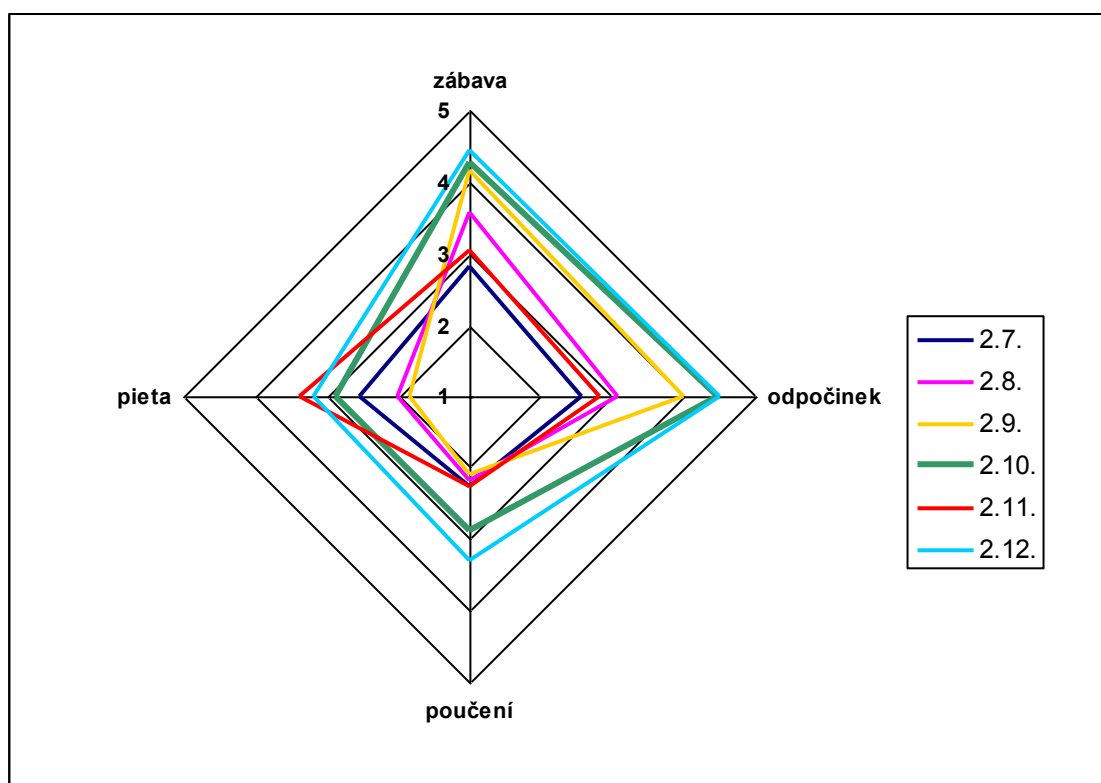
4.2.2 Složka přesvědčení postojů

Obr.1.14. Zhodnocení kompletního přesvědčení o motivech – 1. část, N= 994.

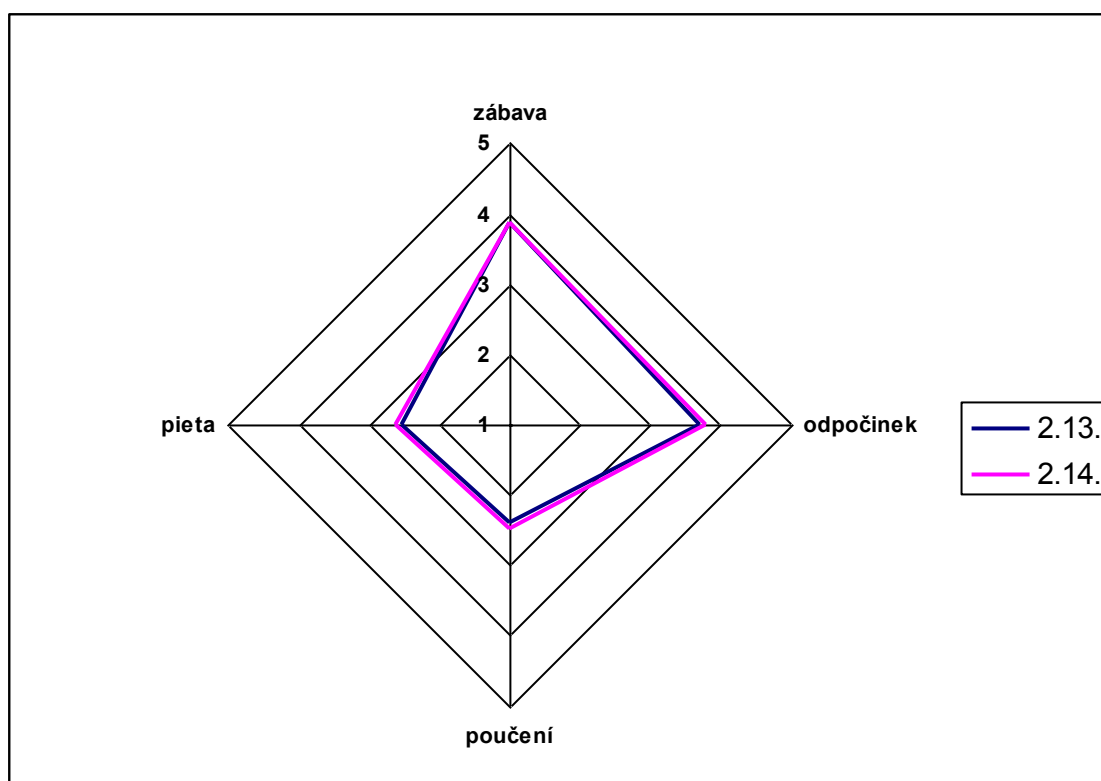
Čísla 1 – 5 představují průměrné hodnoty odpovědí respondentů na motivy, které je vedou k zúčastnění se jednotlivých aktivit *Dark Tourism* zobrazených v legendě (viz. 3.3.2.).

Otázka dt2.5. (Návštěva místa smrti známé osoby) dosahuje nejvyšších průměrů u motivů zábavy, odpočinku a poučení, nejnižších naopak u motivu piety. Otázka dt2.2. (Návštěva výstavy typu *Bodies – The Exhibition*) naopak dosahuje nejvyšších průměrů u motivu piety a odpočinku. Nejnižších průměrů obecně dosahuje otázka dt2.3. (Návštěva historických staveb), která má vysoký průměr jen u motivu piety (obr.1.14.).

Obr.1.15. Zhodnocení kompletního přesvědčení o motivech – 2. část, N= 994. (viz.obr.1.14.).

Nejvyšších průměrů dosahuje otázka dt2.12. (Přítomnost při veřejné popravě v zemích, které to umožňují), a to u všech motivů s výjimkou motivu piety. Poté následuje otázka dt2.10. (Návštěva místa právě probíhající katastrofy). Celkově nejnižších průměrů dosahuje otázka dt2.7. (Návštěva místa, kde žila a tvořila významná osobnost) a to u všech motivů s výjimkou motivu pieta (obr.1.15).

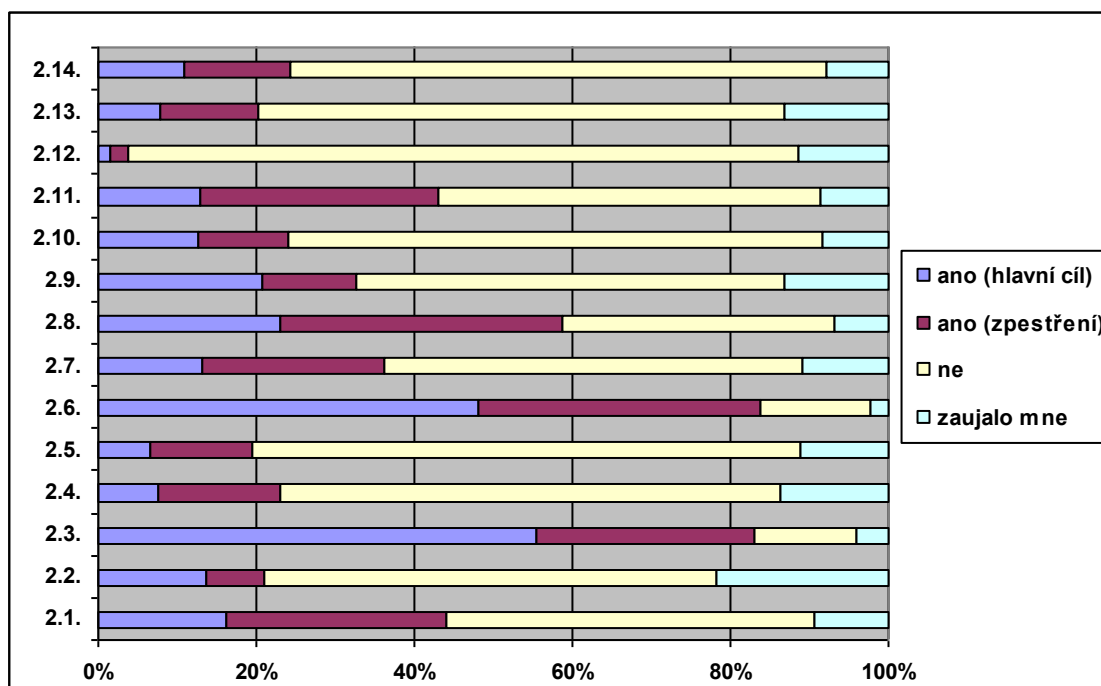

Obr.1.16. Zhodnocení kompletního přesvědčení o motivech – 3.část, N= 128.
(viz.obr.1.14.).

Otázky dt2.13 (Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů) a dt2.14 (Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce) se mírně překrývají, průměry motivů těchto otázek jsou znatelně odlišné pouze u motivu piety a poučení (obr.1.16.)

Rozdíl byl zjištěn u všech motivů. Otázka dt2.3. (Návštěva historických staveb) je více zábavná než všechny ostatní obrázky. Je také společně s otázkou dt2.6. (Návštěva muzeí a galerií) více odpočinková a poučná než ostatní obrázky. Otázka dt2.9. (Návštěva místa masového vraždění) je pro dotazované respondenty nejvíce pietní (viz. Příloha č. 3, tab.1.5.).

4.3 Reálná a potenciální účast na aktivitách rekatolizace a čarodějnických procesů

Obr.1

.17. Účast dotazovaných respondentů na jednotlivých aktivitách, N= 994.

Označení na ose y 2.1. – 2.14. vyjadřuje jednotlivé aktivity *Dark Tourism* (viz. 3.3.2.).

Osa x ukazuje procentuální podíl návštěvnosti na aktivitách *Dark Tourism*, kterých se dotazovaní respondenti v posledních 5 letech zúčastnili (viz.3.3.2.).

Dotazovaní respondenti se zúčastňovali především aktivit *Heritage Tourism*. Nejvyšší účast byla zaznamenána v případě otázky dt2.3. (Návštěva historických staveb) a dt2.6. (Návštěva muzeí a galerií). Naopak nejnižší účast byla zjištěna u aktivit typu *Dark Tourism*, a to u otázky dt2.5. (Návštěva místa smrti známé osoby) a dt2.12. (Přítomnost při veřejné popravě v zemích, které to umožňují). Dotazované respondenty nejvíce zaujala otázka dt2.2. (Návštěva výstavy typu *Bodies – Exhibition*) (obr.1.17.).

4.4 Sociální a ekonomický statut v postojích obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům

4.4.1. Sociální statut v postojích obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům

Tab.1.6. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na pohlaví dotazovaných respondentů, N= 994

	ženy		muži		F	
vzrušující-uklidňující	2.40	a	2.49	a	2.09	
ohyzdny-krásný	2.62	a	2.68	a	0.75	
tísňivý-povznášející	2.06	a	2.25	b	8.96	**
nudný-zajímavý	3.62	a	3.57	a	0.54	
nepříjemný-příjemný	2.36	a	2.49	a	3.85	*
vtíravý-nevtíravý	3.05	a	3.09	a	0.30	

Průměrné hodnoty vychází z dotazovacího nástroje v němž respondenti hodnotí obrázek pomocí Likertovi stupnice o 5 stupních a vyjadřují tak míru pocitu, kterou v nich obrázek související s *Dark Tourism* vyvolává. Jednotlivé hvězdičky udávají signifikantní rozdíl, který byl zaznamenán rozdílným pohledem žen a mužů na tentýž obrázek, přičemž * = p-hodnota je nižší než zvolená hladina významnosti 0,05, ** = p-hodnota je nižší než 0,01 a *** = p-hodnota je nižší než 0,001 (viz. 3.3.3). Písmena *a* a *b* říkají, že zde existuje rozdíl v tom, že v případě *a* ženy vidí obrázek více tísnivěji než muži s *b*. Hodnotou *F* je číselně vyjádřena velikost rozdílu (viz. 3.3.3).

Rozdíly byly zjištěny pouze u jedné dvojice. Pro ženy je obrázek více tísnivý než pro muže (tab.1.6.).

Tab.1.7. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na pohlaví dotazovaných respondentů, N= 994

	ženy		muži		F	
Zábava	2.42	a	2.80	b	22.37	***
Odpočinek	2.18	a	2.41	b	9.80	**
Poučení	1.63	a	1.93	b	17.89	***
Pieta	3.24	a	3.48	b	9.00	**

Rozdíly byly zjištěny u všech motivů. Pro ženy je otázka dt2.6. Návštěva muzeí a galerií více zábavná, odpočinková, poučná i pietní než pro muže (tab.1.7.).

Tab.1.8. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí Čarodějnických procesů na pohlaví dotazovaných respondentů, N= 128

	ženy		muži		F	
Zábava	3.16	a	3.00	a	0.52	
Odpočinek	3.09	a	2.94	a	0.42	
Poučení	2.23	a	2.69	a	4.06	*
Pieta	2.14	a	2.63	a	4.27	*

Rozdíly nejsou patrné ani u jednoho motivu. Neexistují rozdílné pohledy mužů a žen na danou otázku (tab.1.8.).

Tab.1.9. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na pohlaví dotazovaných respondentů, N= 128

	ženy		muži		F	
Zábava	3.14	a	3.19	a	0.06	
Odpočinek	3.04	a	3.09	a	0.06	
Poučení	2.24	a	2.46	a	1.16	
Pieta	2.23	a	2.46	a	1.10	

Rozdíly nejsou patrné ani u jednoho motivu. Neexistují rozdílné pohledy mužů a žen na danou otázku (tab.1.9.).

Rozdíly byli zjištěny u dvou pocitů. Pro věkovou kategorii 51 – 60 let je obrázek 1.2. Kasemata – Špilberk více nepříjemný než pro věkovou kategorii mladých ve věku 18 - 20 let. Pro věkovou kategorii 61 – 70 let je obrázek 1.2. Kasemata – Špilberk více vtíravý než pro mladé ve věku 18 – 20 let (viz. Příloha č. 4, tab.1.10.).

Rozdíly byli zaznamenány u jednoho motivu. Pro věkovou kategorii respondentů ve věku 41 – 50 let je otázka dt2.6 Návštěva muzeí a galerií více odpočinková než pro věkovou kategorii respondentů ve věku 18 -20 let (viz. Příloha č. 5, tab.1.11.).

Nebyli zaznamenány žádné rozdíly mezi aktivitami dt2.13 a dt2.14 a věkovou kategorií (viz. Příloha č. 6 – 7, tab.1.12. – 1.13.) a mezi aktivitami a vzděláním respondentů (viz. č. 8 – 11, tab.1.14. – 1.17.).

Rozdíly byli zjištěny u jednoho pocitu. Pro respondenty lokality 1 (obce s počty obyvatel 50 000 a více) je obrázek 1.2. Kasemata – Špilberk více vtíravý než pro respondenty z lokality 2 (obce s počty obyvatel 20 000 – 49 999) a lokality 5 (obce s počty obyvatel 2 000 – 4 999) (viz. Příloha č. 12, tab.1.18.).

Rozdíly byli zjištěny u jednoho motivu. Pro respondenty lokality 3 (obce s počty obyvatel 10 000 – 19 999) je otázka dt2.6. Návštěva muzeí a galerií více pietní než pro respondenty z lokality 1 (obce s počty obyvatel 50 000 a více) (viz. Příloha č. 13, tab.1.19.).

Tab.1.20. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na velikost obce dotazovaných respondentů, N= 128

	2		3		4		7		9		F	
Zábava	3.13	a	3.14	a	3.40	a	2.33	a	3.50	a	1.84	
Odpočinek	3.29	b	3.11	a	3.20	b	1.93	a	3.50	a	3.48	**
Poučení	2.21	a	2.52	a	2.70	a	2.13	a	1.75	a	0.97	
Pieta	2.13	a	2.48	a	2.55	a	1.87	a	2.25	a	0.90	

Rozdíly byli zjištěny u jednoho motivu. Pro respondenty z lokality 7 (obce s počty obyvatel 500 – 999) je otázka dt2.13 Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů více odpočinková než pro respondenty z lokality 2 (obce s počty obyvatel 20 000 – 49 999) a 4 (obce s počty obyvatel 5 000 – 9 999) (tab.1.20.)

Tab.1.21. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na velikost obce dotazovaných respondentů, N= 128

	2		3		4		7		9		F	
Zábava	3.33	a	3.18	a	3.20	a	2.73	a	3.00	a	0.65	
Odpočinek	3.21	a	3.08	a	3.20	a	2.87	a	2.00	a	1.07	
Poučení	2.25	a	2.43	a	2.35	a	2.20	a	1.75	a	0.46	
Pieta	2.38	a	2.40	a	2.30	a	2.13	a	1.75	a	0.37	

Nebyli zaznamenány žádné rozdíly mezi motivy a jednotlivými lokalitami (tab.1.21.).

Tab.1.22. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na příslušnost k náboženství dotazovaných respondentů, N= 994

	Ano		Ne		F	
vzrušující-uklidňující	2.28	a	2.48	b	6.54	*
ohydný-krásný	2.42	a	2.71	b	13.27	***
tisnivý-povznášející	2.07	a	2.17	a	1.65	
nudný-zajímavý	3.53	a	3.61	a	0.97	
nepříjemný-příjemný	2.22	a	2.48	b	10.77	**
vtíravý-nevtíravý	2.95	a	3.10	a	3.15	

Rozdíly byli zaznamenány u tří pocitů. Respondentům, jež se hlásí k některému z náboženství připadá obrázek 1.2. Kasemata – Špilberk více vzrušující, ohydný a nepříjemný než respondentům, kteří se k žádnému náboženství nehlásí (tab.1.22.).

Tab.1.23. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na příslušnost k náboženství dotazovaných respondentů, N= 994

	Ano		Ne		F	
Zábava	2.41	a	2.64	a	5.00	*
Odpočinek	2.20	a	2.30	a	1.26	
Poučení	1.80	a	1.75	a	0.34	
Pieta	3.26	a	3.37	a	1.19	

Tab.1.24. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na příslušnost k náboženství dotazovaných respondentů, N= 128

	Ano		Ne		F	
Zábava	3.06	a	3.11	a	0.05	
Odpočinek	3.22	a	2.96	a	1.10	
Poučení	2.28	a	2.48	a	0.64	
Pieta	2.25	a	2.38	a	0.24	

Tab.1.25. Vliv otázky dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na příslušnost k náboženství dotazovaných respondentů, N= 128

	Ano		Ne		F	
Zábava	3.06	a	3.20	a	0.37	
Odpočinek	2.94	a	3.11	a	0.50	
Poučení	2.22	a	2.38	a	0.50	
Pieta	2.39	a	2.30	a	0.12	

Nebyli zaznamenány žádné rozdíly mezi motivy a příslušnosti respondentů k náboženství (tab.1.23. – 1.25.)

Tab.1.26. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na cesty na dovolenou dotazovaných respondentů, N= 994

	Ano		Ne		F	
vzrušující-uklidňující	2.45	a	2.41	a	0.34	
ohydný-krásný	2.68	a	2.56	a	2.40	
tísňový-povznášející	2.19	a	2.04	a	4.15	*
nudný-zajímavý	3.67	b	3.39	a	12.06	***
nepříjemný-příjemný	2.45	a	2.34	a	2.15	
vtíravý-nevtíravý	3.15	b	2.84	a	15.09	***

Rozdíly byli zaznamenány u dvou pocitů. Respondenti, jež necestovali v letošním nebo loňském roce na dovolenou nebo alespoň na dvoudenní výlet mimo hranice kraje považují obrázek 1.2. Kasemata – Špilberk za více nudný a vtíravý než respondenti, kteří za hranice svého kraje v letošním či loňském roce na dovolenou cestovali (tab.1.26).

Tab.1.27. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na cesty na dovolenou dotazovaných respondentů, N= 994

	Ano		Ne		F	
Zábava	2.59	a	2.58	a	0.02	
Odpočinek	2.28	a	2.29	a	0.01	
Poučení	1.77	a	1.72	a	0.44	
Pieta	3.33	a	3.40	a	0.56	

Nebyli zaznamenány žádné rozdíly mezi motivy a respondenty, jež cestovali nebo necestovali na dovolenou v letošním či loňském roce za hranice svého kraje (tab.1.27.).

Tab.1.28. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na cesty na dovolenou dotazovaných respondentů, N= 128

	Ano		Ne		F	
Zábava	2.95	a	3.53	a	5.34	*
Odpočinek	2.84	a	3.59	b	8.57	**
Poučení	2.43	a	2.41	a	0.01	
Pieta	2.35	a	2.31	a	0.02	

Rozdíl byl zjištěn u jednoho motivu. Pro respondenty, kteří cestovali v letošním či loňském roce na dovolenou či dvoudenní výlet za hranice svého kraje je otázka dt2.13 Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů více odpočinková než pro respondenty, kteří necestovali za hranice svého kraje (tab.1.28.).

Tab.1.29. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na cesty na dovolenou dotazovaných respondentů, N= 128

	Ano		Ne		F	
Zábava	3.14	a	3.22	a	0.12	
Odpočinek	2.97	a	3.34	a	2.44	
Poučení	2.33	a	2.34	a	0.00	
Pieta	2.36	a	2.22	a	0.33	

Nebyli zjištěny rozdíly mezi motivy a respondenty, kteří cestovali nebo necestovali na dovolenou v letošním či loňském roce za hranice svého kraje (tab.1.29.).

Tab.1.30. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na výběr dovolené dotazovaných respondentů, N= 994

	Nejlevnější nabídka		Nejvyšší kvalita		Nejlepší poměr		F	
vzrušující-uklidující	2.53	a	2.55	a	2.39	a	2.27	
ohybný-krásný	2.68	a	2.65	a	2.64	a	0.09	
tisnivý-povznášející	2.31	a	2.24	a	2.09	a	4.31	*
nudný-zajímavý	3.45	a	3.47	a	3.66	a	3.54	*
nepříjemný-příjemný	2.56	a	2.45	a	2.38	a	2.05	
vtíravý-nevtíravý	2.97	a	2.97	a	3.12	a	1.84	

Rozdíly nejsou patrné ani u jednoho motivu. Neexistují rozdílné pohledy respondentů upřednostňujících různé nabídky výběru dovolené na danou otázku (tab.1.30.).

Tab.1.31. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na výběr dovolené dotazovaných respondentů, N= 994

	Nejlevnější nabídka		Nejvyšší kvalita		Nejlepší poměr		F	
Zábava	2.78	a	2.65	a	2.52	a	3.04	*
Odpočinek	2.51	b	2.17	a	2.24	a	4.54	*
Poučení	1.90	a	1.74	a	1.73	a	1.67	
Pieta	3.35	a	3.43	a	3.33	a	0.36	

Rozdíl byl zaznamenán u motivu odpočinku. Respondenti, pro které je důležitá nejvyšší nabídka kvality se domnívají, že otázka dt2.6. Návštěva muzeí a galerií je pro ně více odpočinková než pro dotazované respondenty, kteří upřednostňují nabídku nejlevnější (tab.1.31).

Tab.1.32. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na výběr dovolené dotazovaných respondentů, N= 128

	Nejlevnější nabídka		Nejvyšší kvalita		Nejlepší poměr		F	
Zábava	3.30	a	3.36	a	2.96	a	1.21	
Odpočinek	3.12	a	3.43	a	2.93	a	1.01	
Poučení	2.36	a	2.14	a	2.49	a	0.49	
Pieta	2.12	a	2.21	a	2.46	a	0.79	

Rozdíly nejsou patrné ani u jednoho motivu. Neexistují rozdílné pohledy respondentů upřednostňujících různé nabídky výběru dovolené na danou otázku (tab.1.32.).

Tab.1.33. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na výběr dovolené dotazovaných respondentů, N= 128

	Nejlevnější nabídka		Nejvyšší kvalita		Nejlepší poměr		F	
Zábava	3.36	a	3.21	a	3.06	a	0.79	
Odpočinek	3.12	a	3.21	a	3.01	a	0.23	
Poučení	2.42	a	2.50	a	2.27	a	0.37	
Pieta	2.33	a	2.07	a	2.37	a	0.34	

Rozdíly nejsou patrné ani u jednoho motivu. Neexistují rozdílné pohledy respondentů upřednostňujících různé nabídky výběru dovolené na danou otázku (tab.1.33.).

4.4.2. Ekonomický statut v postojích obyvatel České republiky k rekatolizaci a čarodějnickým procesům

Rozdíly byli zjištěny u dvou pocitů. Pro respondenty, kterým převažují příjmy z důchodu připadá obrázek 1.2. více ohyzný a nepříjemný než respondentům, kteří pobírají kapesné (viz. Příloha č. 14, tab.1.34.).

Nebyli zjištěny rozdíly mezi motivy a jednotlivými převažujícími příjmy dotazovaných respondentů (viz. Příloha č. 15 – 17, tab.1.35. – 1.37.).

5. Diskuze

Potenciál tvorby produktů cestovního ruchu využívajících dědictví rekatolizace a čarodějnických procesů je v České republice dostatečný, jelikož naše země má v tomto směru co nabídnout (viz. Příloha č. 18, tab.1.1.), ale bohužel oproti zahraničí jsou to produkty, které se zapsali spíše do dějin ČR než do dějin světových a mají tak především národní rozměr. Tento stav je důsledkem historického vývoje českého státu, ve kterém se období rekatolizace kryje s totálním úpadkem jeho mezinárodního úpadku součást habsburské monarchie, absolutismus a mocenský centralismus habsburků (Vorel 2005). Státy jako USA, Japonsko, Kanada, Velká Británie, Polsko, Rakousko nebo Thajsko (www.grief-tourism.com), kde je již pojem *Dark Tourism* známí, dokáží produkty tohoto čím dál tím více oblíbeného druhu cestovního ruchu využít ku svému prospěchu. V poslední čtvrtině dvacátého století se smrt a utrpení staly masovým konzumním zbožím, které se turistům nabízelo v líbivé úpravě a v předem naporcovaných balíčcích. Výpravy k temným místům historie už nejsou jen záležitostí úzce zaměřených skupin, ale masovým jevem (ak 2007). Nárůst návštěvníků v oblasti konaných čarodějnických procesů stimuluje např. USA tím, že budují na místech spojených s tímto typem *Dark Tourism* muzea (www.musee-sorcellerie.fr, www.salemwitchmuseum.com, www.museumofwitchcraft.com/), expozice a dokonce i obchody (www.crowhavencorner.net/). ČR je na počátku vývoje tohoto typu cestovního ruchu, jelikož si také pomalu začíná uvědomovat přínosy *Dark Tourism* pro zvýšení návštěvnosti daných regionů začala v nedávné minulosti otevírat muzea související s tematikou čarodějnických procesů. S tím souvisí i nově vybudovaná čarodějnická cyklotrasa na Olomoucku, která byla výborným nápadem pro příliv nových turistů hledajících nejen sport ale i poznání (turistický průvodce čarodějnickou cyklotrasou). Stejně tak je možno sledovat podobný záměr i u města Šumperk, které nabízí pro své návštěvníky okruh „Kde žily čarodějnice“ (viz. 4.1.2. Produkty čarodějnických procesů v Olomouckém kraji). Produktů týkajících se problematiky rekatolizace je v ČR také mnoho a velkou zásluhu pro jejich podporu z jezuitské strany má město Klatovy (viz. Příloha č. 18, tab.1.1.), které se podílelo na projektu „Jezuitské Klatovy“. Hypotézu H1 lze tedy potvrdit.

Aktivity rekatolizace a čarodějnických procesů určitě nepatří mezi významné aktivity *Dark Tourism*, jelikož největší jednotlivou kategorií atrakcí tohoto typu na světě představují produkty spojené s 2. světovou válkou (Lennon & Foley 2000). Dokazují to i číselné údaje rostoucího zájmu turistů o *Dark Tourism*, kde nejvyšší návštěvnost byla zaznamenána u

památníku v Osvětimy – Březinka, přístavu Pearl Harbour, Washingtonského muzea holocaustu nebo amsterdamského domu židovské rodiny Anne Frankové (ak 2007). Zájem lidí o smrt a pohromu určuje řada faktorů od zájmů o historii a dědictví po vzdělání a vzpomínku, avšak mezi motivy návštěvníků mohou také patřit touha vcítit se do dané doby a situace, ale i přímé spojení s nelidskostí (Stone 2000). Postoje obyvatel k rekatolizaci a čarodějnickým procesům jsou na bázi pocitů někde uprostřed v porovnání s ostatními aktivitami typu *Dark Tourism* (obr.1.13.). Obrázek (dtl.2. Kasemata – Špilberk) související s rekatolizací a čarodějnickými procesy vyvolával v dotazovaných spíše pocity zajímavosti a zdál se být tísnivý (tab.1.4.). Motivací účasti na těchto aktivitách *Dark Tourism* se pro dotazované staly motivy poučení a piety, jen ve výjimečných případech byl pro dotazované důležitý motiv zábavy a odpočinku (obr.1.16.). Hypotézu H2 je tedy nutno zamítnout.

Potenciální ochota obyvatel ČR ke spotřebě produktů cestovního ruchu spojených s památkami na rekatolizaci a čarodějnické procesy není podle zjištěných výsledků moc pozitivní. Dotazovaní respondenti se těchto aktiv ve velké míře vůbec nezúčastňují (obr.1.17.). Z celkového počtu oslovených respondentů tyto aktivity navštívilo jako zpestření jinak orientované dovolené 13% dotazovaných respondentů. Podíl návštěvy těchto aktivit jako hlavní zvolený cíl dovolené se pohyboval kolem 10%. Stejně procento dotazovaných klientů vůbec nemělo ponětí, že něco podobného v ČR existuje, ale myšlenka na aktivity rekatolizace a čarodějnických procesů je zaujala. Z čehož je možno vyvozovat závěry nutnosti atraktivnějšího zapojení marketingových nástrojů. Hypotéza H3 byla potvrzena.

Rozdíly v postojích obyvatel ČR k rekatolizaci a čarodějnickým procesům podle jejich sociálního statutu byli sledováni na úrovni emocí pocíťovaných při pohledu na záběr z expozice mučících nástrojů v Kasematech pevnosti Špilberk a dále na úrovni přesvědčení a chování v souvislosti s aktivitami: Návštěva muzeí a galerií; návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů; návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce. U obrázku byli zjištěny rozdílné postoje dotazovaných respondentů dle jejich sociálního statutu, a to u všech s výjimkou vzdělání a výběru cest na dovolenou. Pro ženy se obrázek stal více tísnivý než pro muže, což je určitě způsobeno větší citlivostí žen oproti mužům. Dotazovaní respondenti ve věku 51 – 60 shledávali obrázek více nepříjemný než mladí lidé věkové kategorie 18 – 20 let možná z toho důvodu, že starší lidé se na obrázky související se smrtí s postupem času dívají určitě jinak než mladí lidé v rozkvětu života, pro které je symbol smrti něčím hodně vzdáleným. Respondenti hlásící se k některému z náboženství pocíťovali vyšší míru vzrušení, ohybnosti a nepříjemnosti než respondenti bez náboženské příslušnosti, tento fakt je možná

způsoben tím, že věřící lidé příliš nesouhlasí s komercializací lidského utrpení a jsou více konzervativní než lidé bez víry. Na aktivitu dt2.6 – návštěva muzeí a galerií měli odlišný pohled dotazovaní respondenti různých věkových kategorií, pohlaví, velikosti obce a výběru dovolené. Pro věkovou kategorii 41 – 50 let je návštěva této aktivity více odpočinková než pro mladé ve věku 18 – 20 let možná proto, že mladí jsou více energičtí a za odpočinek považují určitě jiné aktivity než návštěvu muzeí a galerií, kdežto lidé v produktivním věku jsou rádi, že jsou vytrženy ze svého každodenního pracovního stereotypu a mohou si odpočinout při něčem daleko příjemnějším. Aktivita dt2.13 se liší pouze v případě velikosti obce a cest na dovolenou. Tato aktivita se stala více odpočinkovou pro respondenty, kteří cestovali v letošním či loňském roce na dovolenou či alespoň dvoudenní výlet za hranice svého kraje než pro respondenty, kteří za hranice svého kraje necestovali. Důvod si lze vysvětlovat, tím, že lidé, kteří pravidelně necestují za hranice svého kraje si místa svého odpočinku volí jako místa, která jsou spojená s něčím příjemnějším, naopak lze předpokládat, že lidé kteří za hranice svého kraje cestují pravidelně mají již spoustu cest za sebou a lákají je nové pro ně dosud neprobádané lokality, aktivity a příležitosti k odpočinku. Na poslední aktivitu dt2.14 měli všichni dotazovaní respondenti přibližně stejný názor a nebyly zaznamenány větší rozdíly. Respondenti si pod touto aktivitou neuměli představit něco konkrétního, jelikož většina lidí nemá tak rozsáhlé znalosti z historie České republiky. Dalším důvodem toho, že nebyli zjištěny v aktivitách dt2.13 a dt2.14 výraznější rozdíly je ten, že na poslední dvě aktivity odpovídalo pouze 128 respondentů ze stejné lokality.

6. Závěr

Potenciál pro tvorbu produktů zařaditelných do typu aktivit *Dark Tourism* je v ČR odlišný od světového, což je způsobeno tím, že cestovní ruch v ČR postrádá na primární úrovni potenciál srovnatelný se světovým. O tom, zda se některé místo stane atraktivní turistickou destinací rozhoduje více faktorů. Svou roli zde sehrává vliv médií nebo dokonce současná politická situace (ak 2007). Příkladů preferovaných a zamlčovaných temných míst historie bychom našli v každé zemi řadu a proto není zcela vyloučené, že v budoucnu se i ČR nestane významnou destinací *Dark Tourism*, jelikož všechno se odvíjí jen od schopnosti umět tento potenciál využít.

Rekatolizace a čarodějnické procesy sice nepatří mezi nejvýznamnější aktivity *Dark Tourism*, ale žijeme v době vyspělých technologií, médií a internetu, v síti celosvětového propojení a proto je možné i místa spojená s touto tematikou proměnit v komerční podniky, zaručující příliv nových turistů. Chce to možná jen dobrý nápad, investice a promyšlenou oblast propagace. Protože byla zjištěna evidentní neinformovanost turistů v oblasti rekatolizace a čarodějnických procesů bylo by možná vhodné zaměřit strategii propagace produktů *Dark Tourism* pouze na výklenek na trhu. Marketing tržního výklenku je třeba chápat na pozadí neustále silnějšího procesu vytváření tržních fragmentů. Předmětem tržní orientace se stává volba a obhospodařování segmentů, popřípadě cílových skupin, avšak v intenzivnějším pojetí tržní a zákaznické orientace. Tyto stále přibývajících malé trhy je třeba stabilizovat a vytvořit pro ně řešení problémů poptávajících (Vávrová 2001).

V zájmu rozvoje cestovního ruchu v Olomouckém kraji by měla být snaha dostat čarodějnické procesy na Šumperku a Jesenicku do podvědomí lidí a rozvíjet tak i nově vytvořené produkty, které budou vhodnou formou propagovat právě tuto oblast. V případě rozvoje produktů *Dark Tourism* je možné zvýšit počet turistů v oblasti návštěv muzeí a galerií (obr.1.17.), neboť právě těchto aktivit se dotazovaní respondenti nejvíce zúčastňovali.

Tato bakalářská práce by měla svými výsledky přispět k rozvoji dalších studií týkajících se aktivit typu *Dark Tourism* v České republice, případně posloužit jako podkladový materiál pro následné vypracování diplomové práce. Své uplatnění by mohla najít i v oblasti destinačního managementu, který řídí a organizuje cestovní ruch v destinaci Jeseníky (www.krnov.mic.cz) nebo v Asociaci turistických regionů České republiky- ATUR ČR mezi

jejíž úkoly patří mimochodem i prosazování rozvojových aktivit turistických regionů a tvorba produktů cestovního ruchu.

7. Seznam pramenů a použité literatury

Odborná literatura

- Bord Fáilte (1994): Product Marketing Profile: Heritage. Bord Fáilte, Dublin
- Čermáková A. & Střeleček F. (1995): Statistika I. JČU, České Budějovice
- Čornej P. & kol. (2001): Kdy, kde, proč a jak se to stalo v českých dějinách. Readers Digest Výběr, Praha
- Čornejová I. (1995): Tovaryšstvo Ježíšovo. Mladá fronta, Praha
- Flowerdew R. & Martin D. (1997): Methods in human geography: a guide for students doing research projects. Longman, Harlow
- Francek J. (2005): Čarodějnické příběhy. Paseka, Praha
- Francek J. (2002): Zločin a trest v českých dějinách. Rybka Publisher, Praha
- Ferjenčík J. (2000): Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Portál, Praha
- Gúčik M. (2004): Krátky slovník cestovního ruchu. Slovensko-švýcarské sdružení pro rozvoj cestovního ruchu, Banská Bystrica
- Hanzal J. (1963): Rekatolizace v Čechách - její historický smysl a význam. Český lid, Praha
- Hesková M. & kol. (2006): Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Fortuna, Praha
- Hora-Hořejš P. (1995): Toulky českou minulostí, část 4. Baronet, Praha
- Hrala V. (1997): Geografie cestovního ruchu. Edea Servise, Praha
- Hudečková H., Kučerová E. & Kříž L. (2004): Metodologie sociologického výzkumu pro nesociology. ČZU, Praha.
- Jakubíková D. (2003): Marketingový management turistické destinace. In: Sborník přednášek, Praha
- Jakubíková D. & Ježek J. & Pavlák M. (1994): Cestovní ruch. ZČU, Plzeň
- Kaspar C. (1995): Základy cestovního ruchu. EF UMB, Banská Bystrica
- Kočí J. (1973): Čarodějnické procesy. Z dějin inkvizice a čarodějnických procesů v českých zemích v 16. – 18. století. Horizont, Praha
- Kotler P. (1995): Marketing, management, Victoria Publishing, Praha
- Lavery P. (1997): Tourism in Europe: Structures and Developments. CAB International, London

- Lenková J. (2006): Kladivo na čarodějnice. Levné knihy, Praha
- Mikulec J. (2005): 31. 7. 1627 Rekatolizace šlechty v Čechách. Havran, Praha
- Lennon J.J. & Foley M. (2000): Dark Tourism: The Attraction of Death and Disaster. Continuum, London
- Mowforth M. & Munt, I. (2003): Tourism and Sustainability in the Third World: Development and New Tourism in the Third World. Routledge, London
- Oriška J. (1998): Služby cestovního ruchu. EF UMB, Banská Bystrica
- Pompl W. & Lavery, P. (1997): Tourism in Europe: Structures and Developments. CAB International, London
- Rojek C. (1993): Ways of Seeing-Modern Transformations in Leisure and Travel. Macmillan, London
- Rojek C. & Urry, J. (eds) (1997): Touring Cultures: Transformations of Travel and Theory. Routledge, London
- Štěříková E. (2005): Stručně o pobělohorských exulantech. Kalich, Praha
- Vávrová V. (2001): Tržní výklenek – marketingová strategie budoucího vývoje. A plus, Praha
- Vorel P. (2005): Velké dějiny země koruny české VII 1526 - 1618. Paseka, Praha
- Zeppel H. & Hall C. M. (1992): Arts and Heritage Tourism: Special Interest Tourism. Routledge, London

Odborné články

- Ak. (2007): časopis 100 + 1: Temná turistika, 18/2007, dostupné na (http://www.stoplus.cz/archiv/temna_turistika.html)
- Hollinshead H. (1998): Tourism, Hybridity, and Ambiguity: The Relevance of Bhabha's - Third Space Cultures - Journal of Leisure Research 30(1): 121–56
- Jamal T. & Kim H. (2005): Heritage tourism research, Bridging the interdisciplinary divide: Towards an integrated framework. - Tourist Studies 5:55
- Meethan K. (2003): Mobile Cultures, Hybridity, Tourism and Cultural Change - Tourism and Cultural Change 1(1): 11–28.
- Neubauerová M. & Kouřilová M. & Polách D. (2007): Turistický průvodce Čarodějnickou cyklotrasou – Sdružení cestovního ruchu Jeseníky
- Nurick J. (2000): Heritage and tourism. - Locum destination review 2:2000

- Seaton A.V. (1996): From Thanatopsis to Thanatourism: Guided By the Dark. - International Journal of Heritage Studies 2: 234-244
- Seaton A.V. (2002): Thanatourism's Final Frontiers?: Visits to Cemeteries, Churchyards and Funerary Sites as Sacred and Secular Pilgrimage - Tourism Recreation Research 27: 73-82
- Seaton A.V. & Lennon J. J. (2004): Thanatourism in the Early 21st Century: Moral Panics, Ulterior Motives and Alterior Desires. In: Singh T. V. (ed) New Horizons in Tourism – Strange Experiences and Stranger Practices. Wallingford - CABI Publishing. 63-82
- Smith V. (1998): War and tourism: an Amercian ethnography Annals of Tourism Research, 25 (1), 202-227
- Stone J. (2000): Losing Perspective: Global Affairs on British Terrestrial Television 1989–1999. Third World and Environment Broadcasting Project, London
- Stone P. R. (2005): Review: Dark Tourism – Cashing in on Tragedy. The tourism Society 17th October 2005, London
- Stone P. R. (2006): A dark tourism spectrum: Towards a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions. – Tourism 54(2): 145–160
- Strange C. & Kempa M. (2003): Shades of dark tourism: Alcatraz and Robben Island - Annals of Tourism Research, 30 (2); 386-405.
- Tarlow P. E. (2005): Dark Tourism: The appealing dark side of tourism and more. In: Novelli M. (ed) Niche Tourism – Contemporary Issues, Trends and Cases. Butterworth-Heinemann, Oxford
- Yuill S. M. (2003): Dark Tourism: Understanding visitor motivations at sites of death and disaster - Submitted to the Office of Graduate Studies of Texas A&M University

Internetové stránky

- <http://www.mmr.cz/index.php?show=001027>
- <http://www.culturalheritagetourism.org>
- <http://www.nationaltrust.org>
- <http://www.wordspy.com/words/darktourism.asp>
- <http://www.dark-tourism.org.uk>
- <http://ottazlosu.wz.cz/exil.htm>

- <http://www.vyletnik.cz/zajimavosti-z-oblasti/severni-morava/hruby-jesenik-a-rychlebske-hory/712-carodejnicke-procesy-na-jesenicku/>
- <http://www.carodejnicke-procesy.mysteria.cz/>
- <http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/salem/salem.htm>
- <http://www.witchhistorymuseum.com/witchhistory.html>
- <http://www.witchdungeon.com/witchdungeon.html>
- http://www.gendercide.org/case_witchhunts.html
- <http://www.shscms.cz/ehd/typologie-pamatek.html>
- www.czso.cz
- <http://www.informatika.xcars.cz/zakladnipojmy.html>
- <http://www.industry.biomed.cas.cz>
- <http://1620.webpark.cz/pravy.html>
- <http://www.atlasceska.cz/praha/pamatnik-popravenych-ceskych-panu/>
- <http://www.jesuit.cz/historie.php>
- <http://www.katakomby.cz/index.php?content=bjk>
- <http://www.atlasceska.cz/praha/relief-b-balbina-v-klementinu/>
- <http://www.ods.cz/volby2006/download/magaziny/65-zerzan.pdf>
- [http://www.atc.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=126494&menu=\)](http://www.atc.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=126494&menu=))
- http://www.lidovky.cz/priblizi-carodejnicke-procesy-dzf-/ln_noviny.asp?c=A070418_000116_ln_noviny_sko&klic=218875&mes=07041
- <http://www.losiny-zamek.cz/>
- <http://www.grief-tourism.com/>
- <http://www.musee-sorcellerie.fr/anglais/musee.html>
- <http://www.museumofwitchcraft.com/>
- <http://www.crowhavencorner.net/>
- <http://www.krnov.mic.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=22077>
- <http://www.mmr.cz/cestovni-ruch>

8. Summary

This bachelor work researchs Dark Tourism in the Czech republic and attitudes of inhabitants of the Czech Republic towards recatholicization and witch-hunt. Dark tourism is a tourism of sites of tragedy - may be a recent growth area for the travel industry but it's not a new phenomenon. As far back as the Dark Ages, pilgrims were travelling to tombs and sites of religious martyrdom.

People are fascinated with death and disaster. Today, numerous sites of death and disaster attract millions of visitors from all around the world: Auschwitz-Birkenau, Anne Frank's House, Graceland, etc. Witch-hunts and recatholicization is a components of Dark Tourism. The classical period of witch-hunts in Europe falls into the Early Modern period or about 1450 to 1700, spanning the upheavals of the Reformation and the Thirty Years' War, resulting in tens of thousands of executions. These activities are known in Scotland, Germany, the USA, England, France but also in The Czech Republic, mainly in the area of Šumperk.

The produce of my bachelor work is finding ignorance people about these activities. Czech Republic don't promote a new product too and so Dark Tourism is for Czech people strange. Witch-hunts and recatholicization don't belong to the responsible position of Dark Tourism in the Czech Republic.

9. Přílohy

|

Tab.1.3. Kategorie obcí

Příloha č. 1

50000 a více	Pízeň	Ceske Budejovice								
20000 - 49999	Tábor	Jindřichův Hradec	Písek	Strakonice	Klatovy					
10000 - 19999	Sušice									
5000 - 9999	Sezimovo Ústí	Bechyně	Dačice	Vodňany	Nýrsko	Týn nad Vltavou				
2000 - 4999	Rudolfov	Studená	Protivín	Netolice	Lišov	Zliv	Hluboká nad Vltavou			
1000 - 1999	Malšice	Kunžak	Stimulov	Mirovice	Mirovice	Bavorov	Dolní Bukovsko			
500 - 999	Sudomeřice u Bechyně	Stádlec	Čiměř	Čížová	Velhartice	Všemslavice				
200 - 499	Úsline	Slapy	Člunek	Putim	Ražice	Liběňovice	Čičenice	Chelčice		
do 199	Dolní Ždár	Milínov	Březnice	Hosty	Růpec	Dráčov	Ujezdach u Čičenic	Skočice	Tálin	Paseky Podhradí

Tab.1.4. Porovnání rozdílů stejných bipolárních pocitů mezi obrázky, N= 994

Příloha č. 2

	Obrázek 1	Obrázek 2	Obrázek 3	Obrázek 4	Obrázek 5	Obrázek 6	Obrázek 7	Obrázek 8	F	P=0
vzrušující-klidivující	3.36 f	2.44 c	2.11 a	2.28 b	3.11 e	2.72 d	2.07 a	3.45 f	290.55	***
ohybný-krasný	4.18 g	2.64 d	2.51 c	2.23 b	3.43 e	2.25 b	1.44 a	3.76 f	868.98	***
těsnivý-povznášející	3.71 g	2.17 c	2.38 e	1.63 b	2.48 e	2.32 d	1.43 a	3.18 f	547.09	***
nudný-zajímavý	4.03 c	3.60 b	4.00 c	3.57 b	3.59 b	2.62 a	3.55 b	3.52 b	155.86	***
neopřipravený-opřipravený	4.04 g	2.44 d	2.41 d	1.68 b	2.79 e	2.14 c	1.40 a	3.30 f	738.62	***
vřítavý-nevřítavý	3.71 f	3.07 c	2.81 b	2.81 b	3.28 d	2.57 a	2.50 a	3.48 e	138.79	***

I

Tabulka 1.5. Porovnání rozdílů stejných motivů mezi aktivítami, N= 994

Příloha č. 3

	Dt2.1.		Dt2.2.		Dt2.3.		Dt2.4.		Dt2.5.		Dt2.6.		Dt2.7.		Dt2.8.		Dt2.9.		Dt2.10.		Dt2.11.		Dt2.12.		F	
Zábava	2.45	b	3.12	d	2.31	a	3.05	d	3.66	e	2.59	b	2.82	c	3.56	e	4.16	f	4.26	f	3.04	d	4.45	g	340.28	****
Odpočinek	2.72	c	3.38	e	2.17	a	3.03	d	3.45	e	2.28	a	2.56	b	3.06	d	3.99	f	4.48	g	2.82	f	4.49	g	463.41	****
Poučení	2.22	b	2.11	b	1.78	a	2.19	b	2.84	c	1.76	a	2.27	b	2.17	b	2.10	b	2.87	c	2.25	b	3.28	d	128.15	****
Pieta	3.15	e	3.53	g	3.10	e	2.59	c	2.12	b	3.35	g	2.55	c	2.01	b	1.85	a	2.88	d	3.38	g	3.17	f	191.75	****

Tab.1.10. Vliv obrázku dtl.2. Kásemata – Špilberk
na věk dotazovaných respondentů, N= 994

na věk dotazovaných respondentů, N= 994													Příloha č. 4			
	18-20		21-30		31-40		41-50		51-60		61-70		Nad 70		F	
vzrušující-aktivující	2.35	a	2.42	a	2.56	a	2.50	a	2.34	a	2.46	a	2.23	a	1.12	
ohybný-křehký	2.80	a	2.74	a	2.74	a	2.61	a	2.39	a	2.31	a	2.27	a	4.01	***
těsný-povznášející	2.18	a	2.11	a	2.28	a	2.15	a	2.15	a	2.06	a	1.80	a	1.30	
nudný-zajímavý	3.72	a	3.69	a	3.69	a	3.52	a	3.38	a	3.20	a	3.50	a	2.84	**
nejpřipravený-připravený	2.62	b	2.51	b	2.48	b	2.32	b	2.20	a	2.19	b	2.20	b	3.14	**
vůle-vnevůleavý	3.26	b	3.11	b	3.15	b	3.14	b	2.86	b	2.56	a	2.57	b	4.57	***

Příloha č. 4

Tab.1.11. Vliv otázky dtl.6. Návštěva muzei a galerií
na věk dotazovaných respondentů, N= 994

	18-20		21-30		31-40		41-50		51-60		61-70		nad 70		F	
Zábava	2.82	a	2.61	a	2.63	a	2.49	a	2.71	a	2.15	a	2.00	a	3.27	**
Odpocinek	2.56	b	2.39	b	2.25	b	2.13	a	2.21	b	2.06	b	1.80	b	3.56	**
Poučení	1.88	a	1.83	a	1.74	a	1.58	a	1.80	a	1.96	a	1.27	a	2.55	*
Pieta	3.48	a	3.51	a	3.24	a	3.23	a	3.38	a	3.06	a	2.93	a	2.60	*

Příloha č. 5

Tab.1.12. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na věk dotazovaných respondentů, N= 128

Příloha č. 6

	18-20		21-30		31-40		41-50		51-60		61-70		Nad 70		F
Zábava	3.06	a	2.79	a	3.36	a	3.30	a	3.19	a	2.78	a	3.20	a	0.73
Odpočinek	3.41	a	2.91	a	3.00	a	3.04	a	2.88	a	2.89	a	3.40	a	0.41
Poučení	2.76	a	2.67	a	2.56	a	2.26	a	2.25	a	1.67	a	1.60	a	1.46
Pieta	2.53	a	2.64	a	2.04	a	2.35	a	2.19	a	1.44	a	3.40	a	1.79

Tab.1.13. Vliv otázky dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na věk dotazovaných respondentů, N= 128

Příloha č. 7

	18-20		21-30		31-40		41-50		51-60		61-70		Nad 70		F	
Zábava	3.18	a	3.21	a	2.92	a	3.26	a	3.38	a	2.67	a	3.60	a	0.68	
Odpočinek	3.24	a	2.85	a	3.04	a	3.04	a	3.38	a	2.67	a	3.80	a	0.92	
Poučení	1.94	a	2.58	a	2.56	a	2.26	a	2.50	a	2.00	a	1.40	a	1.55	
Pieta	2.47	a	2.45	a	2.20	a	2.48	a	2.31	a	1.89	a	1.80	a	0.52	

Tab.1.14. Vliv obrázku dtl.2 Kasemata – Špilberk na vzdělání dotazovaných respondentů, N= 994

Příloha č. 8

	Základní	Střední bez maturity		Střední s maturitou		Vyšší odborné		Vysokoškolské		F	
vzrůstající-aktivující	2.36	a	2.46	a	2.46	a	2.43	a	2.41	a	0.25
ohybný-krásný	2.60	a	2.67	a	2.62	a	2.65	a	2.74	a	0.40
těsnivý-povznášející	2.11	a	2.22	a	2.11	a	2.23	a	2.15	a	0.66
mudrý-zajímavý	3.42	a	3.42	a	3.69	a	3.53	a	3.71	a	3.30
neopřipravený-připravený	2.42	a	2.42	a	2.37	a	2.47	a	2.59	a	1.16
vtíravý-revutavý	2.97	a	3.09	a	3.11	a	3.05	a	2.98	a	0.60

Tab.1.15. Vliv otázky dtl.6. Návštěva muzei a galerii na vzdělání dotazovaných respondentů, N= 994

Příloha č. 9

	Základní	Střední bez maturity	Střední s maturitou	Vyšší odborné	Vysokoškolské	F					
Zábava	2.66	a	2.77	a	2.61	a	2.48	a	1.60		
Odpovědnost	2.37	a	2.54	b	2.22	a	2.06	a	4.12		
Poučení	1.88	a	2.02	b	1.67	a	1.91	a	6.16		
Pieta	3.41	a	3.45	a	3.35	a	3.29	a	3.16	a	1.07

Tab.1.16. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na vzdělání dotazovaných respondentů, N= 128

Příloha č. 10

	Základní		Střední bez maturit		Střední s maturitou		Vyšší odborné		Vysokoškolské		F
Zábava	2.90	a	2.94	a	3.16	a	3.60	a	3.36	a	0.61
Odpočinek	2.90	a	2.83	a	3.05	a	3.60	a	3.55	a	0.95
Poučení	2.62	a	2.31	a	2.50	a	2.00	a	2.18	a	0.47
Pieta	1.95	a	2.20	a	2.61	a	1.80	a	2.45	a	1.30

Tab.1.17. Vliv otázky dt2.14. Návštěva míst spojených s protinaburským a protikatolickým obojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na vzdělání dotazovaných respondentů, N= 128

Příloha č. 11

	Základní		Střední bez maturit		Střední s maturitou		Vyšší odborné		Vysokoškolské		F
Zábava	2.86	a	3.14	a	3.27	a	2.80	a	3.36	a	0.66
Odpočinek	2.81	a	3.09	a	3.11	a	2.80	a	3.36	a	0.50
Poučení	2.14	a	2.23	a	2.55	a	1.80	a	2.18	a	1.07
Pieta	2.24	a	2.46	a	2.43	a	1.40	a	2.00	a	1.11

Tab.1.18. Vliv obrázku dtl.2. Kásemata – Špilberk
na velikost obce dotazovaných respondentů, N= 994

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	F										
vzrušující+klidující	2.48	a	2.38	a	2.45	a	2.43	a	2.53	a	2.19	a	2.64	a	2.49	a	2.28	a	1.56	
ohydatý+krásný	2.62	a	2.64	a	2.83	a	2.85	a	2.59	a	2.56	a	2.77	a	2.51	a	2.51	a	1.41	
těsnivý+povznášející	2.02	a	2.16	a	2.26	a	2.32	a	2.05	a	2.08	a	2.50	a	2.20	a	2.02	a	2.42	*
nudný+zajímavý	3.56	a	3.71	a	3.65	a	3.50	a	3.51	a	3.71	a	3.27	a	3.83	a	3.72	a	1.82	
nejlepší+lepší	2.50	a	2.43	a	2.57	a	2.39	a	2.30	a	2.32	a	2.52	a	2.47	a	2.14	a	1.21	
vtíravý+nevťíravý	2.77	a	3.21	b	3.14	a	3.04	a	3.31	b	3.09	a	3.14	a	3.25	a	3.19	a	3.73	***

Příloha č. 12

Tab.1.19. Vliv otázky dtl.6. Návštěva muzei a galerií
na velikost obce dotazovaných respondentů, N= 994

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	F										
Zábava	2.73	a	2.38	a	2.25	a	2.67	a	2.71	a	2.53	a	2.58	a	2.58	a	2.42	a	1.77	
Odpočinek	2.34	a	2.09	a	2.22	a	2.30	a	2.42	a	2.39	a	2.22	a	2.16	a	2.19	a	1.10	
Poučení	1.73	a	1.68	a	1.85	a	1.59	a	1.80	a	2.02	a	1.84	a	1.64	a	1.84	a	1.40	
Pieta	3.54	b	3.38	a	2.83	a	3.32	a	3.41	a	3.51	a	3.13	a	3.20	a	2.95	a	3.33	***

Příloha č. 13

Tab.1.34. Vliv obrázku dtl.2 Kasemata – Špilberk podle příjmů dotazovaných respondentů, N= 952

Příloha č. 14

	Zaměstnání	Podnikání			majetka		Důchod	soc.podpora		Kapesné	Dary		jiné příjmy		F			
vztušující-aktivitující	2.37	a	2.50	a	2.40	a	2.37	a	2.60	a	2.57	a	3.00	a	2.53	a	0.97	
ohybný-krásný	2.63	a	2.71	a	3.60	a	2.30	a	2.62	a	2.85	b	3.00	a	2.67	a	2.71	**
těsný-povznášející	2.11	a	2.28	a	3.40	a	1.90	a	1.98	a	2.23	a	2.00	a	2.20	a	2.77	**
nudný-zajímavý	3.65	a	3.54	a	3.80	a	3.31	a	3.58	a	3.60	a	4.00	a	3.53	a	1.15	
neřízený-přijemný	2.43	a	2.40	a	3.00	a	2.10	a	2.49	a	2.65	b	3.00	a	2.47	a	2.11	*
všitavý-nevšitavý	3.13	a	3.07	a	2.60	a	2.66	a	3.00	a	3.15	a	2.00	a	3.27	a	2.39	*

Tab.1.35. Vliv otázky dtl.6. Návštěva muzeí a galerií podle příjmů dotazovaných respondentů, N= 952

Příloha č. 15

	Zaměstnání		Podnikání		majetka		Důchod		soc.podpora		Kapesné		Dary		Jiné příjmy		F	
Zábava	2.60	a	2.65	a	2.80	a	2.23	a	2.81	a	2.79	a	2.00	a	1.87	a	2.27	*
Odpovědnost	2.28	a	2.28	a	2.60	a	2.07	a	2.23	a	2.51	a	1.00	a	2.27	a	1.16	
Poučení	1.74	a	1.65	a	2.20	a	1.80	a	2.00	a	1.90	a	1.00	a	1.80	a	0.99	
Pieta	3.32	a	3.27	a	3.40	a	3.26	a	3.53	a	3.71	a	5.00	a	3.00	a	1.68	

Tab.1.36. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů podle příjmů dotazovaných respondentů, N= 125 **Příloha č. 16**

	Zaměstnání	Podnikání	majetka	Důchod	soc.podpora	Kapesné	Dary	Jiné příjmy	F
Zábava	2.60 a	2.65 a	2.80 a	2.23 a	2.81 a	2.79 a	2.00 a	1.87 a	2.27 *
Odpočinek	2.28 a	2.28 a	2.60 a	2.07 a	2.23 a	2.51 a	1.00 a	2.27 a	1.16
Poučení	1.74 a	1.65 a	2.20 a	1.80 a	2.00 a	1.90 a	1.00 a	1.80 a	0.99
Pieta	3.32 a	3.27 a	3.40 a	3.26 a	3.53 a	3.71 a	5.00 a	3.00 a	1.68

Tab.1.37. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým obojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce podle příjmů dotazovaných respondentů, N= 125 **Příloha č. 17**

	Zaměstnání	Podnikání	majetka	Důchod	soc.podpora	Kapesné	Dary	Jiné příjmy	F
Zábava	3.31 a	2.80 a	4.00 a	3.12 a	3.00 a	3.14 a	0.00	4.67 a	1.63
Odpočinek	3.14 a	2.93 a	4.00 a	2.94 a	3.00 a	3.14 a	0.00	4.00 a	0.54
Poučení	2.61 a	1.97 a	1.00 a	2.12 a	2.00 a	2.29 a	0.00	3.00 a	1.73
Pieta	2.64 a	2.00 a	1.00 a	1.82 a	2.33 a	2.29 a	0.00	3.00 a	1.88

Tab.1.1. Možnosti nabídky produktů rekatolizace a čarodějnických procesů

Příloha č. 18

Typologie památek	Název památek	Souvisekost s rekatolizací	Kraj	lokalita
Památná místa	Mohyla na Bílé hoře	*	Praha	Ruzyně
Památná místa	Památník popravených českých pánů	*	Praha	Staré Město - Staroměstské náměstí
Památná místa	Pamětní deska Václava Budořce z Budova	*	Středočeský	Mnichovo Hradiště
Památná místa	Socha Václava Budořce z Budova	*	Středočeský	Mnichovo Hradiště
Památná místa	Socha Václava Budořce z Budova	*	Praha	Staré Město
Památná místa	Obelisk Jaroslava Bořty z Martinic	*	Praha	Hradičany
Památná místa	Obelisk Viléma Slavěty	*	Praha	Hradičany
Muzea a galerie	Muzeum Jana Amose Komenského	**	Zlínský	Uherský Brod
	-expozice Jan Amos Komenský lidstvu			
Muzea a galerie	Pedagogické muzeum J.A. Komenského	**	Praha	Malá Strana
	-expozice J.A. Komenský a česká škola			
Muzea a galerie	Muzeum Komenského	**	Olomoucký	Přerov
Architektonické památky - lidová architektura	Bartův mlýn - rodný dům J.A. Komenského	**	Zlínský	Nivnice
Památná místa	Pomník Jana Amose Komenského	**	Zlínský	Nivnice
Památná místa	Památník Komenského	**	Zlínský	Komňa
Památná místa	Památník českým bratřím	**	Pardubický	Liezdech - Růžový pakouček
Památná místa	Památník J.A. Komenského	**	Moravskoslezský	Nový Jičín
Funerární památky	Klatovské Katakomby	***	Pízeňský	Klatovy
Sakrální architektura - monumentální	Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie	***	Pízeňský	Klatovy
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej	***	Pízeňský	Klatovy
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej	***	Středočeský	Kutná Hora
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitský profesní dům	***	Praha	Malá Strana
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej	***	Jihočeský	Ceský Krumlov
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitský areál (klášter, gymnásium, kostel)	***	Ustecký	Chomutov
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej	***	Olomoucký	Olomouc
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej	***	Královéhradecký	Jičín

Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej	***	Ustecký	Litoměřice
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej	***	Vysočina	Jihlava
Památná místa	Pamětní deska Bohuslava <u>Balbína</u>	***	Královéhradecký	Rychnov nad Kněžnou
Sakrální architektura - monumentální	Jezuitská kolej - Klementinum	***	Praha	Staré Město
<u>Funerární</u> památky	Jezuitská hrobka	***	Ustecký	Chomutov
Architektonické památky - architektonické doplňky	Reliéf <u>B. Balbína</u> v Klementinu	***	Praha	Staré Město
Památná místa	pamětní kámen s deskou obětí	****	Olomoucký	<u>Verměřovice</u>
Památná místa	pamětní kámen s deskou obětí	****	Olomoucký	Sobolín
Sakrální architektura - drobná	pamětní kříž posledního koučení	****	Olomoucký	Velké Losiny
Architektonické památky - hrady, zámky, tvrze	zámek Velké Losiny	****	Olomoucký	Velké Losiny
	- expozice Čarodějnický sál			
Památná místa	pomník poprav obětí čarodějnických procesů	****	Olomoucký	Velké Losiny
Památná místa	pamětní deska na zámku ve Velkých Losinách	****	Olomoucký	Velké Losiny
Památná místa	pamětní kámen s deskou obětí	****	Olomoucký	<u>Rapochín</u>
Sakrální architektura - drobná	Kamenná boží muka	****	Olomoucký	<u>Rapochín</u>
Sakrální architektura - drobná	Čarodějnická boží muka	****	Olomoucký	Šumperk
Památná místa	pomník na místě poprav obětí čarodějnických procesů	****	Olomoucký	Šumperk
Památná místa	pamětní deska v místě vězení	****	Olomoucký	Šumperk
Památná místa	pamětní deska děkana K. A. <u>Lautnera</u>	****	Olomoucký	Šumperk
Architektonické památky - lidová architektura	<u>Geschlechterův</u> dům	****	Olomoucký	Šumperk
Památná místa	Pomník obětem čarodějnických procesů	****	Olomoucký	<u>Mírov</u>
Památná místa	pomník na památku upálení děkana K. A. <u>Lautnera</u>	****	Olomoucký	Mohelnice
Památná místa	pamětní deska čarodějnických procesů	****	Olomoucký	Mohelnice
Muzea a galerie	Městské muzeum	****	Olomoucký	Zlaté Hory
	- výstava věnována čarodějnickým procesům			
Památná místa	pomník posledních tří obětí čarodějnických procesů	****	Olomoucký	<u>Domášov</u>
Památná místa	pomník obětem čarodějnických procesů	****	Olomoucký	Jeseník
Památná místa	pamětní deska na tzv. Kalovně	****	Olomoucký	Jeseník
Památná místa	pamětník na místě poprav	****	Olomoucký	Zlaté Hory

Obr. 1.18. Detailní mapa čarodějnické cyklotrasy na Šumpersku a Jesenicku

Příloha č. 19

10. Seznamy – tabulky, obrázky

• Tabulka 1.2. Stratifikace obcí.....	13
• Obrázek 1.1. Velikost obce bydliště respondenta.....	17
• Obrázek 1.2. Pohlaví dotazovaných respondentů.....	18
• Obrázek 1.3. Dosažené vzdělání dotazovaných respondentů.....	18
• Obrázek 1.4. Věk dotazovaných respondentů.....	19
• Obrázek 1.5. Převažující zdroje příjmů domácností dotazovaných respondentů.....	19
• Obrázek 1.6. Dotazovaní respondenti a jejich příslušnost k náboženství.....	20
• Obrázek 1.7. Příslušnost dotazovaných respondentů k jednotlivým náboženstvím.....	20
• Obrázek 1.8. Počet členů domácností dotazovaných respondentů.....	21
• Obrázek 1.9. Vztah dotazovaných respondentů k cestovnímu ruchu.....	21
• Obrázek 1.10. Ekonomický statut dotazovaných respondentů.....	22
• Obrázek 1.11. Vztah respondentů k historii - 1. část.....	22
• Obrázek 1.12. Vztah respondentů k historii – 2. část.....	23
• Obrázek 1.13. Průměrné hodnoty pocitů sledovaných obrázků.....	27
• Obrázek 1.14. Zhodnocení kompletního přesvědčení o motivech – 1. část.....	28
• Obrázek 1.15. Zhodnocení kompletního přesvědčení o motivech – 2. část.....	29
• Obrázek 1.16. Zhodnocení kompletního přesvědčení o motivech – 3.část.....	30
• Obrázek 1.17. Účast dotazovaných respondentů na jednotlivých aktivitách.....	31
• Tabulka 1.6. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na pohlaví dotazovaných respondentů.....	32
• Tabulka 1.7. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na pohlaví dotazovaných respondentů.....	33
• Tabulka 1.8. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na pohlaví dotazovaných respondentů.....	33
• Tabulka 1.9. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na pohlaví dotazovaných respondentů.....	33

- Tabulka 1.20. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí
čarodějnických procesů na velikost obce dotazovaných respondentů.....34
- Tabulka 1.21. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským
a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce
na velikost obce dotazovaných respondentů.....35
- Tabulka 1.22. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na příslušnost k
Náboženství dotazovaných respondentů.....35
- Tabulka 1.23. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na příslušnost k
náboženství dotazovaných respondentů.....35
- Tabulka 1.24. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí
čarodějnických procesů na příslušnost k náboženství dotazovaných
respondentů.....36
- Tabulka 1.25. Vliv otázky dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským
a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté
válce na příslušnost k náboženství dotazovaných respondentů.....36
- Tabulka 1.26. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na cesty na dovolenou
dotazovaných respondentů.....36
- Tabulka 1.27. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na cesty
na dovolenou dotazovaných respondentů.....37
- Tabulka 1.28. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí
čarodějnických procesů na cesty na dovolenou
dotazovaných respondentů.....37
- Tabulka 1.29. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a
protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na
cesty na dovolenou dotazovaných respondentů.....37
- Tabulka 1.30. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na
výběr dovolené dotazovaných respondentů.....38
- Tabulka 1.31. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na výběr dovolené
dotazovaných respondentů.....38
- Tabulka 1.32. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí
čarodějnických procesů na výběr dovolené
dotazovaných respondentů.....38

- Tabulka 1.33. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na výběr dovolené dotazovaných respondentů.....39

11. Seznam příloh

- Příloha č. 1 Tab.1.3. Kategorie obcí.....51
- Příloha č. 2 Tab.1.4. Porovnání rozdílů stejných bipolárních pocitů mezi obrázky.....52
- Příloha č. 3 Tab.1.5. Porovnání rozdílů stejných motivů mezi aktivitami.....52
- Příloha č. 4 Tab.1.10. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na věk dotazovaných respondentů.....53
- Příloha č. 5 Tab.1.11. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií a věk dotazovaných respondentů.....53
- Příloha č. 6 Tab.1.12. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na věk dotazovaných respondentů.....54
- Příloha č. 7 Tab.1.13. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na věk dotazovaných respondentů.....54
- Příloha č. 8 Tab.1.14. Vliv obrázku dt1.2 Kasemata – Špilberk na vzdělání dotazovaných respondentů.....55
- Příloha č. 9 Tab.1.15. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na vzdělání dotazovaných respondentů.....55
- Příloha č. 10 Tab.1.16. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů na vzdělání dotazovaných respondentů.....56

- Příloha č. 11 Tab.1.17. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce na vzdělání dotazovaných respondentů.....56
- Příloha č. 12 Tab.1.18. Vliv obrázku dt1.2. Kasemata – Špilberk na velikost obce dotazovaných respondentů.....57
- Příloha č. 13 Tab.1.19. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií na velikost obce dotazovaných respondentů.....57
- Příloha č. 14 Tab.1.34. Vliv obrázku dt1.2 Kasemata – Špilberk Podle příjmů dotazovaných respondentů.....58
- Příloha č. 15 Tab.1.35. Vliv otázky dt2.6. Návštěva muzeí a galerií podle příjmů dotazovaných respondentů.....58
- Příloha č. 16 Tab.1.36. Vliv otázky dt2.13. Návštěva památníku událostí a obětí čarodějnických procesů podle příjmů dotazovaných respondentů.....59
- Příloha č. 17 Tab.1.37. Vliv otázka dt2.14. Návštěva míst spojených s protihabsburským a protikatolickým odbojem v období po bitvě na Bílé Hoře a po Třicetileté válce podle příjmů dotazovaných respondentů.....59
- Příloha č. 18 Tab.1.1. Možnosti nabídky produktů rekatolizace a čarodějnických procesů.....60
- Příloha č. 19 Obr.1.18. Detailní mapa čarodějnické cyklotrasy na Šumperku a Jesenicku.....62

